

Kontakten

Ericsson
LM

NR 5 1963

LM-ARNAS TIDNING

Kontakten

LM-arnas tidning

Ansvärlig utgävar: Hugo Lindberg
Redaktör: Sigv. Eklund, tel. 2453
Redaktionssekr.: P.-E. Lénström,
tel. 3565

Redaktionskommitté:

Rolf Fischer, T/Krmk, tel. Tellus 396
Svenning Göth, Vt 13, tel. HF 2713
Folke Zandin, Vas, tel. HF 2611
Karl Einar Österlund, Vt 18, tel. HF 2718

Lokalredaktörer:

J Hagdahl, Ermi, Malte Björklund, BA,
tel. 17.83; J Wäneland, SER, tel. 305;
L Eneroth, SRA, tel. 431; P E Carlsson,
Kabelverket, Alvsjö, tel. 210; B Larsson,
Alpha, tel. 17; A Hofström, SIB, tel. 231;
P Nyhult, Rifa, tel. 109; C G Löfgren,
FÖB, tel. 250; E Wandel, RGA, tel. 163;
G Falkman, HU, A Jurstrand, Katrine-
holm, P Mowald, Söderhamn, tel. 49; Thor
Mattisson, Karlskrona; L Falk, Alingsås;
S Alfredsson, Göteborg/Mölnådal.

Omslagsbilden:

Apropå LM-dagen. Här är karusellen, som
ska gå till kvällen...
Foto: Christer Strömberg, HF/RI

Ur innehållet:

	Sida
Utvecklingen inom telefonin	83
Landsautomatisering i Libanon	84
President på HF-visit	85
Patent — ett läs mot efterrapning	86
Diplom till LM	87
Lyckad LM-dag	88
Mitt bästa sommarminne	92
»LM-som» framgångsrik forskare	94
Trädstumpar	95
Semesterresa med eget flygplan	96
Framgångsrik skyttesång	98

Tidningsbilaga medföljer del av upplagan

NYA PATENT

A följande uppfinningar gjorda inom
koncernen har under tiden 16 juli–15 sep-
tember 1963 beviljats patent (förteck-
ningen anger uppfinnarens namn och
tjänsteställe, uppfinningens titel samt pa-
tentnummer):

Lundkvist, K A, HF/Up – Anordning
vid myntapparater – 186.587;

Lutz, J P, HF/NrC – Förfaringsätt för
skarvning av mångtrådiga kablar med
termoplastisolerade ledare jämte an-
ordning och verktyg för förfaringsätt-
ets utförande – 186.717;

Hasselbohm, S S S, HF/NtmC – Fristå-
ende kabelskåp för telefonanläggning-
ar – 186.843;

Vollmer, H J B, G/Te – Kopplingsan-
ordning för styrning av ett tonfre-
kvensspektrum med hjälp av binära
signaler – 186.968;

Olsson, S A, VÄ/Us – Magnetisk min-
nesanordning – 187.092;

Pyddoke, J, T/Fx, *Schütze, W P M*, T/
Fx – Anordning för att förbättra sig-
nalbrusförhållandet på ledningsnät med
hög störnivå – 187.096;

Hjörsten, O, FÖB, *Carlberg, R*, FÖB –
Klammer – 187.100;

Mirstam, J G B, G/Ta – Kontaktnord-
ning, företrädesvis vid mikrotelefoner
– 187.236;

Strandberg, K A Y, ABA – Anordning
vid skruvdragare – 187.468;

Svala, C G, NEC, *Magnusson, B G*, Tele-
styrelsen, *Lindberg, K G H*, Telesty-
relsen, *Bernemyr, R B*, Telestyrelsen –
Magnetisk anordning – 187.354;

Cochennec, Paul, STE – Kopplingsan-
ordning med register och markerare
för automatiska telefonsystem –
187.504;

Persson, P O R, tidigare G/TakC, *Nord-
ström, O E R*, G/Avk – Telefonappa-
rat – 187.612.

England, Tyskland, Holland, Schweiz
etc. Den interkontinentala central som
LME nu utvecklar för Sydney, Austra-
lien, får register som klarar helautoma-
tiskt kopplade »samtal» till London med
alternativvägval över Canada eller Cey-
lon-Cairo.

LME:s första kontrakt på utrustning
för en telexcentral på 2 240 abonnent-
linjer erhöles i Jugoslavien 1960 (mot-
svarande cirka 10 000 nr ARF). Sedan
dess har stationskontrakt erhållits från
Australien, Irland, Norge, Island, Ca-
nada, Fidji och Egypten. Totalt finns
drygt 7 000 nr i order jämte 18 telex-
transitstationer ARM 20 och 50.

Ännu finns dock ingen LME-central i
drift, men den bristen beräknas vara av-
hjälpd i år i och med att Trondheims
telexcentral idriftsätts.

Symposium i Köpenhamn

I Köpenhamn hölls i mitten av septem-
ber »The Second International Sympo-
sium on Human Factors in Telephony».
Inbjudare var danska telefonförvaltning-
arna och ett 40-tal telefontekniker och psy-
kologer från Västeuropa och USA deltog.

Telefonerandet är i sin grundfunktion,
talöverföring, helt beroende av mänsk-
liga faktorer och det har visat sig att
vid konstruktion av telefonmateriel och
telefonsystem måste man ta betydande
hänsyn till detta. I telefonsammanhang
har vi först och främst abonnenter men
också telefonister och underhållspersonal
som utgör människan i maskinen. Ett ax-
plock ur programmen för symposierna
ger en bild av vad sorts problem man
sysslar med.

Jämförelse mellan knappsats och fing-
erskiva hos abonnenten gällande t. ex.
nummertagningens snabbhet och felfre-
kvens; abonnenternas reaktion för långa
fortplantningstider (nu särskilt aktuellt
för satellitkommunikation); abonnentap-
parater för fysiskt handikappade; utform-
ning av specialtjänster såsom nummer-
byrå; abonnentproblem vid internationell
automatisk trafik o. s. v.

Symposierna har väl helt klarlagt att
telefonteknikerna vid konstruktionsarbet-
et ofta måste samarbeta med andra yr-
kesmän såsom psykologer, sociologer och
kanske någon gång medicinare för att
nä ett tillfredsställande resultat också ur
de mänskliga faktorernas synpunkt.

I årets symposium deltog från Tele-
styrelsen tekniske direktören Torsten
Larsson och från L M Ericsson tekn. dr
C Jacobæus, dir. Eric A Ericsson och
civiling. A Boeryd. LME-deltagarna med-
verkade med föredrag.

Nästa symposium kommer att hållas i
Holland våren 1966. Till medlem av den
tekniska grupp som skall förbereda sym-
posiet valdes dir. E A Ericsson att repre-
sentera de nordiska länderna.

Organisationsändring

Efter uppnådd pensionsålder har DfK
Nils Sköldberg lämnat befattningen som
chef för Kundtjänst. Till hans efterträ-
dare har utsetts ingenjör Eric Lundqvist.

— — —
Ingenjör Johan Borgström har ut-
nämnts till YtC och ingenjör Erik An-
dersson till YtA och YtC:s ställföreträ-
dare.

Nyval på HF

Med anledning av att verkstadsklub-
bens ordf. vid HF, Yngve Lind, lämnat
företaget har till ny ordförande utsetts
Henning Augustsson, Vt 27.

Något om telex

Under hösten har den s. k. heta lin-
jen mellan Washington och Moskva öpp-
nats för trafik. Den är inte som många
tror en telefonlinje utan en telexlinje. I
stället för telefonapparater har herrar
Kennedy och Chrusjtjov var sin fjärr-
skrivare, varigenom de åtminstone inte
kan »prata» i munnen på varandra.

Förbindelseuppsättning mellan de drygt
100 000 abonnenterna inom ett världs-
omspännande nät sker på samma grun-
der som inom telefonin. Det behövs såle-
des centralutrustningar för änd- och
transitcentraler. Trafikavvecklingen har
automatiserats över gränserna oerhört
mycket mera än inom telefonin. Så är
t. ex. all trafik inom Västeuropa helauto-
matisk, vilket betyder att en svensk abon-
nent, LME t. ex., väljer sig själv till

Utvecklingen inom telefonin

Teknologie dr Christian Jacobæus, forskningschef och teknisk direktör vid L M Ericsson har i SIF-tidningen *Ansvar* publicerat en artikel om utvecklingen inom telefonin. Ämnet har så intressanta aspekter att vi saxar kapitalet om telefon-tekniken och dess kommande utveckling.

Vad skall man nu säga om telefon-tekniken och dess kommande utveckling särskilt ur användarnas, abonnenternas, synpunkt? Låt oss då inom varje avsnitt först ta en liten tillbakablick för att därefter rikta blicken framåt. På apparat-området framgår utvecklingen kanske bäst av bildsviten nedan. Notabla epoker i utvecklingen utgör handmikrotelefonen från 1892, den första telefonen av bakelit 1931 och Ericofonen (Cobran) 1956. Handmikrotelefonen och bakelit-apparaten har efter L M Ericssons förebild tagits upp av alla andra fabrikanter. Det sista steget i utvecklingen är apparaten »Dialog» som ännu ej är fullt färdig för marknadsföring. Den har utvecklats av LME och Televerket gemensamt. Den har bättre transmissionsegenskaper och är lättare än de tidigare typerna. Klockan kan vidare ställas in till önskad ljudstyrka. Den kommer att levereras i ett flertal färger så att den kan inpassas i olika miljöer.

På apparatsidan kan vi också vänta en teknisk nyhet som vi är säkra på att abonnenterna skall uppskatta, nämligen knappsats i stället för fingerskiva för nummertagningen. De tekniska förutsättningarna förefinns sedan kanske 10 år för denna nyhet, men förvaltningarna har inte vågat ta steget med hänsyn till att man skapar ett behov som man inte kan tillfredsställa annat än på längre sikt. Knappsatslösningen blir dyrare men det är väl inget tvivel om att abonnenterna är beredda att betala högre avgift för en knappsatstelefon.

Med den ökade standarden kommer det att bli allt vanligare med flera tele-

fonapparater i varje hem, först i form av sidoapparater men senare också såsom flera abonnemang. Föräldrarna skall inte behöva vänta på att tonåringen skall avsluta sitt långa samtal.

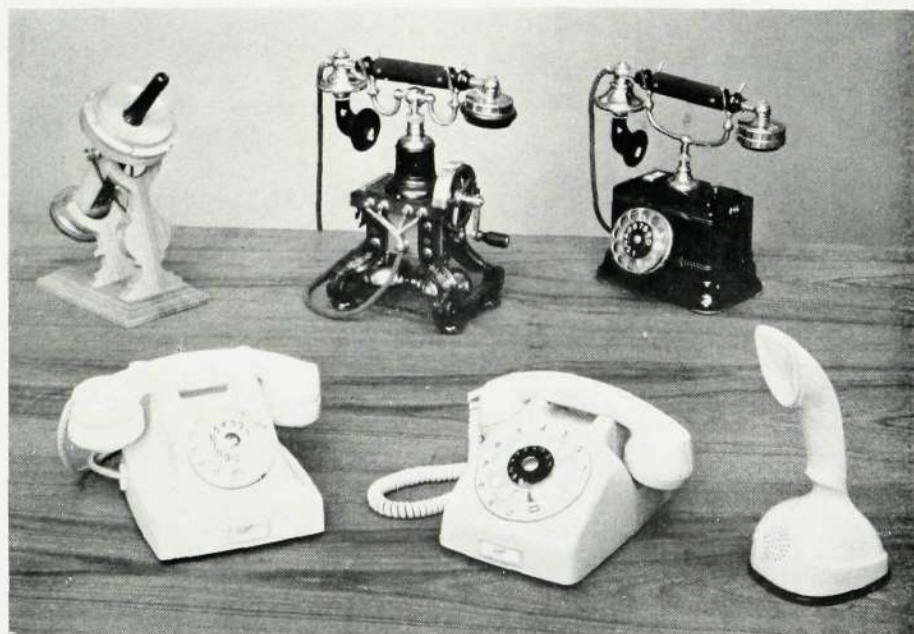
Man kan ställa frågan när vi får en telefon där de samtalande kan se varandra. F. n. föreligger knappast tekniska möjligheter för en rimlig lösning. Här behövs mycken forskning av teknisk-biologisk art. Bl. a. måste man för en verkligt radikal lösning av detta problem ha mera kunskap om hur synintryck byggs upp i hjärnan. Problemet har även mera triviala sidor. Man är van att se på den man talar med. Detta innebär att kamera och bild skall finnas på samma ställe. Slutligen: är man baksträvare om man tror att intresset skulle bli rätt måttligt för en telefon av detta slag eller finns det ett verkligt behov av den? Blir det en prestigefråga att ha den?

Abbonenterna kommer att kunna ringa över hela Europa helautomatiskt och senare också troligen till andra världsde-

lar. I sådana fall får man hålla reda på 14 å 15 siffror, vilket kommer att ge mycket mera misstag vid nummertagning än nu. Man hoppas att tarifferna för dessa långa internationella samtal skall komma ned så att man inte kommer att fordra specificerade räkningar.

På stationsområdet intog L M Ericsson under den manuella tiden fram till första världskriget en ledande ställning i världen. Såväl ifråga om detaljkonstruktioner som de kompletta stations-systemen tillförde L M Ericsson tekniken nyheter av bestående värde. Den automatiska teknikens genombrott under 1910-talet förde med sig ett intensivt tekniskt arbete på flera fronter i Sverige. L M Ericsson lanserade sitt 500-väljarsystem som med teknisk fulländning förenade låga produktions- och underhållskostnader. För L M Ericsson blev 500-väljarsystemet en mycket stor framgång och detta system blev ryggraden i verksamheten under ett trettiotal

Forts. på sid. 100

Utvecklingen av LME:s telefonapparater. Till vänster i bakgrunden den äldsta apparaten från 1879, i mitten apparat med handmikrotelefon introducerad 1892, till höger automatapparat från 1923. Till vänster i förgrunden bakelitapparat från 1931, till höger Ericofonen från 1956 och i mitten Dialog från 1962.

Landsautomatisering i Libanon

År 1946 erkändes Libanon som självständig stat och har alltsedan dess befunnit sig i rask utveckling. Särskilt påtaglig är Libanons betydelse som finansiellt centrum i Mellanöstern. Landet har därför i pressen inte utan berättigande omnämnts som Mellersta Österns Schweiz.

Belysande för snabbheten i framstegen är utvecklingen på telekommunikationsområdet. År 1950 fanns i Libanon ungefär 13 300 telefonapparater, samtliga anslutna till manuella centraler. Den första

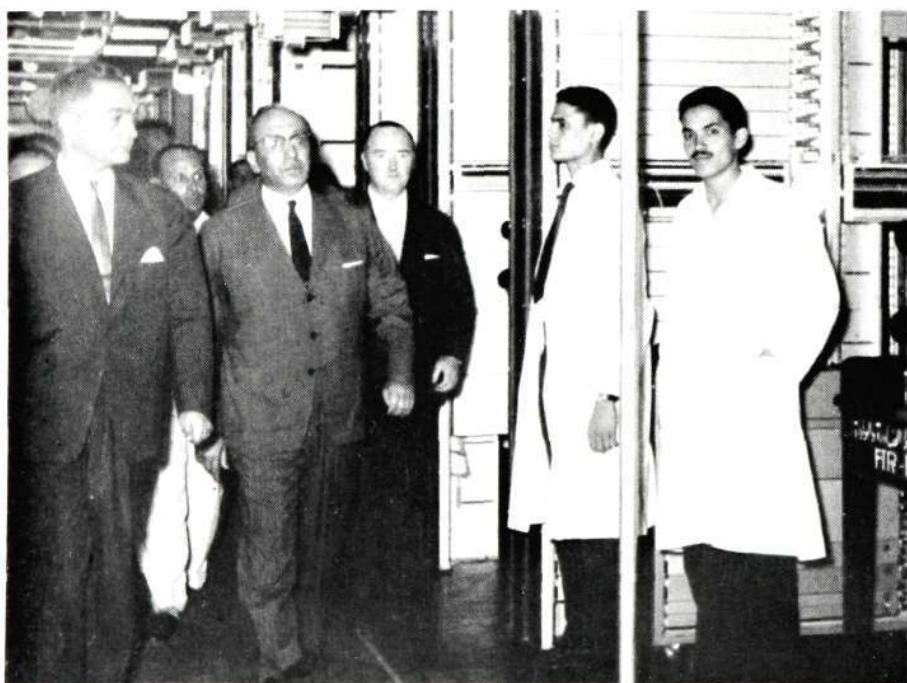
automatstationen sattes i drift år 1954 och utbyggdes med L M Ericssons 500-väljare. Sedan år 1950 har antalet telefoner mer än femdubblats och uppgick den 1 januari 1962 till cirka 68 500, varav 94,4 procent är anslutna till automatcentraler. Ur telefonsynpunkt intar därför Libanon en av de allra främsta platserna bland Asiens länder.

Just nu håller ett omfattande landsautomatiseringsprojekt på att förverkligas. Totalt omfattar detta projekt ett 30-tal koordinatväljarstationer av L M

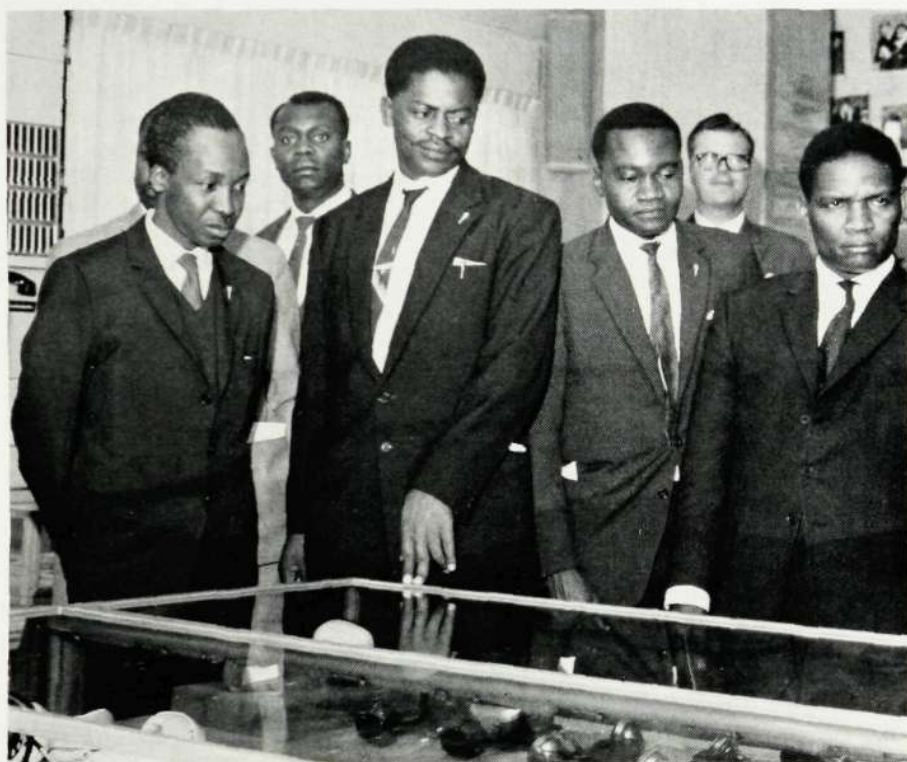
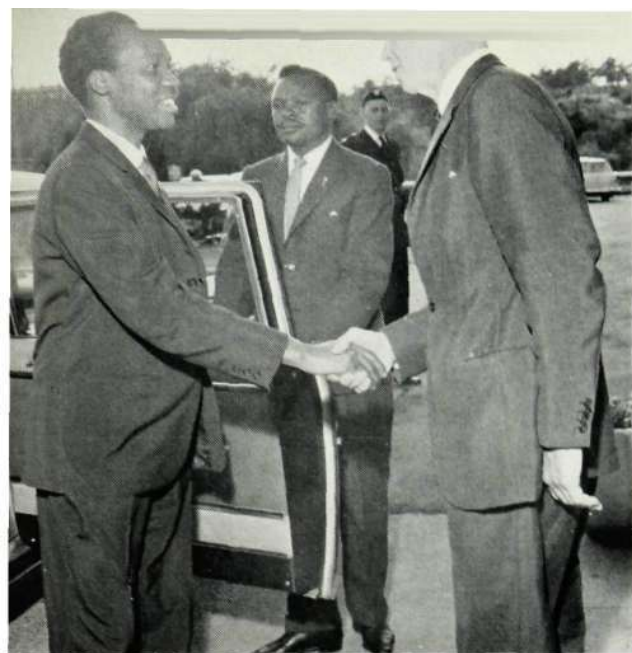
Ericssons ARK-system. Parallellt härmed pågår en successiv utbyggnad av interurbanförbindelserna och i december 1963 räknar man med att kunna öppna direktförbindelse mellan Beyrouth och Tripoli.

I samband med invigningen av en ny automatstation i Zahlé på 2 000 linjer AGF välkomnar på bilden ovan t. v. generaldirektören M. A Chemali i den libanesiska telefonförvaltningen (längst till höger) premiärminister M. R Karamé (i mitten klippande det symboliska bandet) åtföljd av kommunikationsministern M. René Mouwad (t. h. bakom premiärministern) samt jordbruksministern M. Joseph Skaff (t. v. bakom premiärministern) m. fl. prominenta gäster.

I samband med invigningen av Zahléstationen hölls också en imponerande parad till häst. Bilden ovan t. h.

Telekommunikationsväsendet i Förenade Arabiska Republiken befinner sig för närvarande i ett stadium av snabb utveckling. Som en etapp i denna utbyggnad idriftsattes i juli i år en ny automatstation. Opera, i Cairo om 10 000 koordinatväljarlinjer. Väljarsalen inspekteras på bilden nedan t. v. av bland andra Hans Excellens kommunikationsministern Dr. Mustafa Kahlil, generaldirektören för UARTo Dr. M. M Riad samt direktör Arne Stein, L M Ericsson.

President på HF-visit

Tanganyikas president dr Julius K Nyerere gjorde i mitten av september ett officiellt statsbesök i Sverige. Ett av de uppskattade inslagen under besöket var en visit vid LM Ericssons huvudfabrik i Midsommarkransen.

VD Sven T Åberg hälsade president Nyerere, som åtföljdes av bl. a. svenskan Barbro Johansson - medlem av presidentens parlament - välkommen till LME. Efter en kort orientering av VD om koncernens och telefonins utveckling demonstrerade ingenjör Eric Lundqvist utställningen för de intresserade besökarna. Innan besöket avslutades överlämnade också VD tre Ericofoner i färgerna vitt, blått och rött.

På bilden ovan t. v. hälsar VD president Nyerere välkommen och därbredvid överlämnas Ericofonerna. T. v. studerar besökarna telefonens utveckling (presidenten längst t. v.) och nedan t. v. prövar presidenten en Ericofon. Nedan t. h. pratar VD med statsrådet Ulla Lindström och fröken Barbro Johansson.

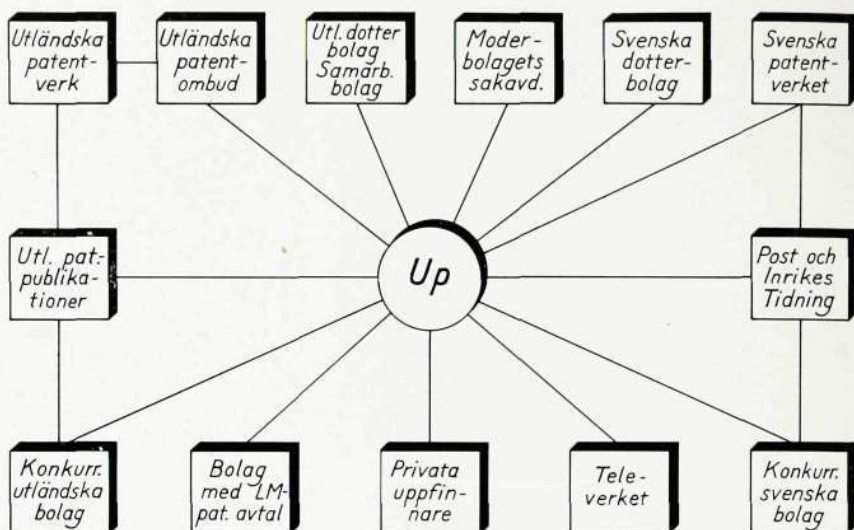
Patent — ett lås mot efterrapning

Många Kontakten-läsare har undrat över varför vi i varje nummer publicerar en lista på de patent som beviljats olika uppfinningar gjorda inom koncernen. För det mesta står ju bara konstruktörens namn och sedan en kort definition på uppfinningen som för flertalet är lika begriplig som hebreiska. Vi låter frågan gå vidare till patentavdelningens chef, ingenjör Olof Albro, som svarar så här.

Ordet uppfinning framkallar hos de flesta vissa föreställningar om något särskilt genialt som revolutionerar människans tillvaro, t. ex. elljus, radio, TV eller en listig korkskruv, konservöppnare eller hårclips. Inom vår teknik liksom inom de flesta andra tekniska områden har uppfinningsbegreppet så småningom fått en avsevärt ändrad betydelse. Man kan säga att en uppfinning numera är en sådan förbättring av en produkt eller tillverkningsmetod som man kan få patentskydd för. Uppfinningen avser för det mesta en detalj i ett större sammanhang och det är summan och kombinationen av de många förbättringarna — uppfinningarna som gör att det hela blir lättare att montera, fungerar bättre, håller bättre och kan, trots alla kostnadsökningar, säljas till ett konkurrenskraftigt pris.

Det arbete som ständigt pågår i våra laboratorier och konstruktionsavdelningar kostar en massa pengar. Om en annan firma kunde efterapa och stjäla våra konstruktioner och härigenom slippa det dyrbara utvecklingsarbetet, så skulle denna firmas produkter kunna säljas till ett lägre pris än det vi kan sälja våra för. Låset mot sådan stöld heter patent.

Detta lås har patentavdelningen till uppgift att ständigt hålla i stånd genom

att söka och upprätthålla patent, hålla reda på konkurrenternas patentverksamhet samt råda konstruktörerna så att de inte trampar i andras patent. Av bland annat dessa skäl är det angeläget att i Kontakten ge en fortlöpande information om vilka uppfinningar som beviljas patent.

Inom LM Ericsson har det hittills gjorts omkring 2 700 uppfinningar som patentsökts i Sverige och utlandet. Många av dessa har förfallit och ersatts med patent på nya konstruktioner. För närvarande upprätthåller LME cirka 400 patent i Sverige och 1 400 i utlandet. Ett patent i Sverige gäller högst i 17 år men lever bara så länge man förnyar det genom att betala årstaxor. I de flesta andra länder är det likadant (fast den längsta möjliga livstiden varierar något). Ett undantag är USA, där ett patent lever i 17 år utan förnyelse.

Naturligtvis kan det många gånger bli patentstrider. Det är inte alltid så lätt

att avgöra vem som var först med en viss uppfinning och många gånger kanske uppfinningarna berör varandra på ett sådant sätt att patentintressen kolliderar. LM Ericsson har emellertid varit förskonad från patentprocesser under hela den tid patentavdelningen existerat, det vill säga sedan 1929. Detta är rätt märkligt när man tänker på att andra stora firmor inom vårt verksamhetsområde ständigt besväras av dyrbara patentstrider.

Vad beror det på att LME sluppit så lindrigt undan?

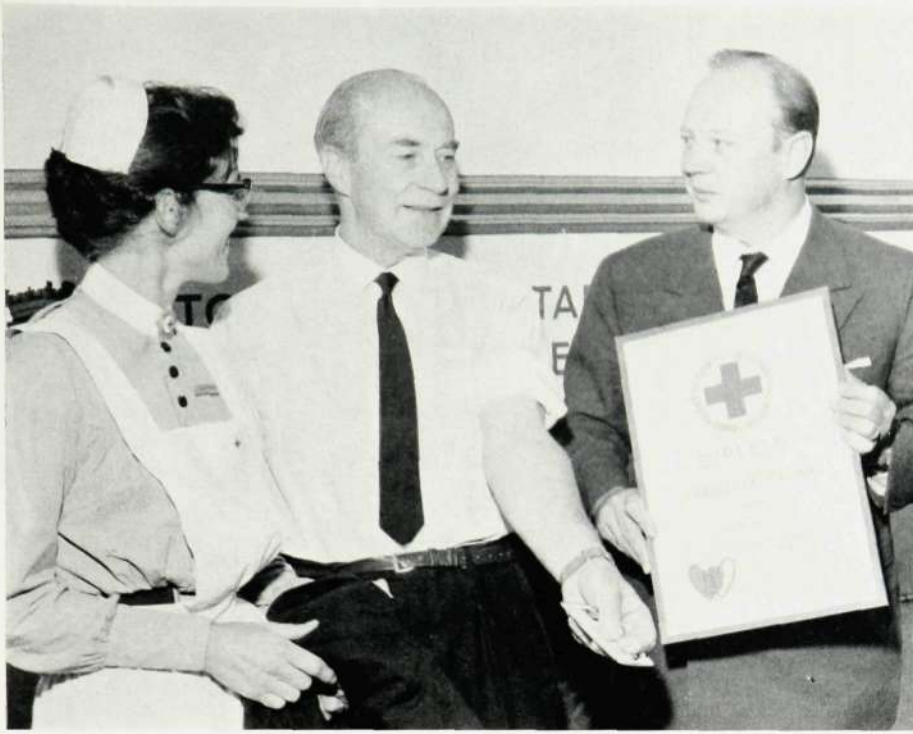
Som vanligt är det goda resultatet beroende av samverkan mellan flera faktorer. Dels har vår teknik legat gott framme i jämförelse med våra konkurrenters, dels har våra produkter varit särpräglade och sist men inte minst har våra konstruktörer varit patentmedvetna och med patentavdelningens hjälp kryssat sig förbi blindskären.

I sammanhanget kan nämnas att en annan av patentavdelningens uppgifter är att sköta om att firmans varumärken blir registrerade och upprätthållna. LME-koncernen har för närvarande 104 varumärken registrerade, varav SRA svarar för 34. Många av varumärkena är registrerade i ett 60-tal länder. En varumärkesregistrering måste också förnyas för att inte förfalla och den gäller 10–20 år i taget.

Teckningen ovan visar patentavdelningens verksamhet med Up som spindeln i nätet i centrum.

Innan patentavdelningen skickar in en ansökan om nytt patent till Patentverket har konstruktionen diskuterats länge och väl. Här är avdelningen samlad för diskussion. Fr. v. ingenjörerna Bengt Karlzén, Curt von Brömssen, Eyvind Danielsson, avdelningens chef Olof Albro, Fredrik Szemere, Karl Lundkvist, Lennart Sjö och Thorkild Baumbach.

Förste blodgivaren vid LME år 1954 var ingenjör Arne Fagerman, Vt 19, som tillika blev den 10 000:e givaren. T. v. flankeras han av blodbussens syster Gerd Segerstedt och direktör Hans Werthén med det förnåmliga diplommet.

Diplom till LM vid tiotusende blodgivningen

Tisdagen den 10 september i år överlämnade chefen för Stockholms blodgivarcentral, dr Olof Ramgren, ett diplom till Telefonaktiebolaget LM Ericsson och dess personal för de 10 000 blodgivningar som utförts vid bolagets huvudfabrik i Midsommarkransen sedan blodgivningsverksamheten startade 1954. Diplomet som LME erövrade som första industri i landet mottogs på företagets vägnar av direktör Hans Werthén.

Det var alltså 1954 som den första blodgivningen i blodgivarcentralens regi organiserades på LME. Man började i relativt blygsam skala i HF:s bastu. Sedan några år tillbaka sker blodtappningen i en specialbyggd blodgivarbuss med plats för sex patienter. Bussen besöker HF var sjätte vecka och resultatet av varje besök brukar röra sig om cirka 65 liter, d. v. s. en tredjedels liter vardera från omkring 200 LM-are. Årsresultatet är för närvarande cirka 550 liter blod och sedan 1954 har omkring 4 000 liter levererats från HF. Förste man på plan 1954 var ingenjör Arne Fagerman, Dpu, och han fick också bli den 10 000:e blodgivaren.

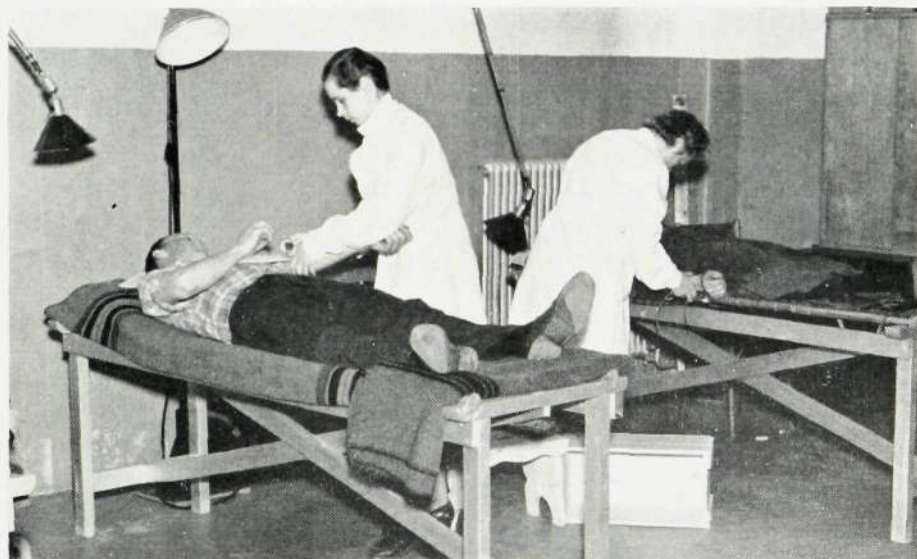
Men redan år 1944 var LM-arna flitiga blodgivare. Kriget medförde ett stort behov av blod och många LM-are följde de enträgna bönerna om ett bidrag. Blodgivningen, som organiserades av Folke

Zandin, Vas, skedde då i ett till sjukskal inrett skyddsrum med nio »sängplatser». Ända upp till 200 liter blod per dag kunde levereras vid de sporadiskt återkommande blodgivningsdagarna. Ersättningen utgjorde några köttkuponger och blodgivaren kunde med gott samvete under köttbristens dagar inmundiga en saftig biffstek.

Vid överlämnandet av diplommet uttalade dr Ramgren sitt tack till LME och dess personal för visad god medverkan och framhöll att det fortfarande finns ett mycket stort behov av blod. Det är viktigt att blodgivningsverksamheten inte bara hålls vid sin nuvarande nivå utan att den ytterligare utökas. Dr Ramgren hoppades att den nya blodgivningsbuss som snart är färdig skall medföra den erforderliga ökningen.

25 kronor betalas i dag för varje blodgivning och det bör räcka till flera goda biffar. Dr Ramgren framhöll även att det är ytterst liten risk att lämna blod. Innan någon blodtappning företas görs noggranna undersökningar av blodgivarna. Den tid – före Pasteur – är för länge sedan förbi när man talade om att det för en blodöverföring måste vara tre får. Ett som gav blod, ett som tog emot blodet och ett tredje som skötte blodtransfusionen.

För närvarande finns det ett 350-tal inregistrerade blodgivare vid HF, ett alldeles för litet antal med tanke på antalet anställda. Är någon LM-are intresserad av att bli blodgivare är det bara att kontakta skyddsinspektör Rudolf Garmland, VbsC, tel. 3532, som svarar för blodgivarorganisationen på HF.

Redan år 1944 förekom blodgivningsverksamhet vid HF. Då höll man till i ett till sjukskal inrett skyddsrum. Cirka 200 liter per dag kunde lämnas under betydligt primitivare former än dagens blodgivning äger rum under. Bilden t. h. är tagen på premiärdagen 1944.

Lyckad LM-dag i gammal god stil

Årets LM-dag – den 17:e i ordningen – blev de föregående lik. Säger vad man vill men LM-dagsgeneralen Bengt Wennberg och hans idoga medarbetare i fritidskommittén måste ha en speciell tumme med vädrets makter. Efter regn i veckan kom söndagen den 8 september med sol, lite lagom moln och till och med värme i luften. Hur bär man sig egentligen åt?

Alltnog, vädret och de lyckade arrangemangen på Gröna Lund bidrog till den vanliga succén. Traditionenligt inleddes med pensionärernas lunch på Tyrol, där cirka 400 pensionärer mött upp. Direktör Hans Werthén hälsade gästerna välkomna och berättade något om vad som

hände inom koncernen sedan förra LM-dagen. Till steken fick så pensionärerna njuta av ett trevligt program med musik av LM-orkestern, sång av blandade kören, folkdans och en kavalkad av Rolf- och Sylvain-melodier, som presenterades av LM-teatern.

När klockan slog 13 och portarna öppnades för övriga LM-are blev det full fart och de 750 boxballonger som delades ut bland smättingarna fick en strykande åtgång. LM-orkestern och Hägerstens skolorkester underhöll sedvanligt allt medan LM-arna, ung såväl som gammal, roade sig med Grönans vanliga attraktioner till de så populära priserna från farfars tid. LM:s duktiga folkdan-

sare under Gunnar Perssons ledning uppträdde på gamla scenen, där det även blev prisutdelning i den bilbusjakt som LM:s motorklubb anordnat tidigare på dagen. Prisutdelare var direktör Nils Svensson, som till Åke Olsson, HF/Yox, segerherre även i fjol, kunde överlämna det sedvanliga förstapriset, en transistorradio.

Bilbusjakten blev för övrigt en mycket trevlig tävling. 91 ekipage ställde upp och inte mindre än 80 lyckades klara de knepiga gåtorna och komma till målet. Banan innehöll tolv kontroller och var varje kontroll var belägen fick man lista ut genom att lösa rebusarna. Vid varje kontroll hade dessutom för att särskilja deltagarna mera skämtsamma tävlingar lagts in, som t. ex. att kasta smörgås vid Norr Mälarstrand eller att mäta upp ärter i ett glaströr. Överlägsen segrare blev som nämnts Åke Olsson, HF/Yox, med 292 poäng, 2) S Andersson, HF/Mam, 266, 3) R Sundin, HF/Vplm, och H Boréus, SKV/Drr, båda 264 p, 5) Å Ljungblom, BA/Yk, 254 p.

När Grönans portar stängdes på söndagskvällen hade så gott som hela fjolårets rekordpublik på cirka 24 000 personer mött upp och det är väl ett bevis om något på LM-dagens popularitet.

Pensionärerna stortrivdes i det fina sensommarvädret och på parksofforna vilade man ut och berättade LM-minnen för varandra. Ovan.

Körerna blev förstas långa men vad gjorde väl det. Man var ju på Grönan och fick åka hur mycket man ville, nästan, tyckte smättingarna. T. v.

Viga som apor klängde de yngre årgångarna i den skojiga trappan till Lustiga huset. Ovan t. v.

Reklamavdelningen passade på att visa några av våra produkter och trots att det var välkända saker för de flesta så stannade många upp för att ytterligare utöka sitt vetande om LME. Ovan.

LM-teatern var i aktion med en bukkett Rolf- och Sylvain-melodier på Tyrols scen. T. v.

Från bilrebusjakten kommer nedanstående två bilder. Den vänstra visar en av de tre deltagare som hittade den här kontrollen i färd med att mäta upp en viss mängd ärtor i ett glasrör, en nog så svar uppgift.

Lättare var det knappast heller att kasta smörgås. Valet av sten är mycket viktigt och nedan t. h. får en av de kvinnliga smörgåskastarna hjälp med att välja ut den bästa stenen.

Konung Mwambutsa IV från Burundi i Afrika har gjort ett officiellt statsbesök i Sverige. I samband därmed gjorde kungen ett besök vid L M Ericsson i Midsommarkransen. VD Sven T Aberg tog emot de kungliga gästerna och efter en kort orientering om LME demonstrerade ingenjör Eric Lundqvist utställningen. En rundvandring gjordes också på verkstaden där bilden t. v. är tagen, då ing. Lundqvist förklarar en tillverkningsdetalj för kung Mwambutsa (längst till vänster). Innan besöket avslutades överlämnades en Ericofon som minne till konungen.

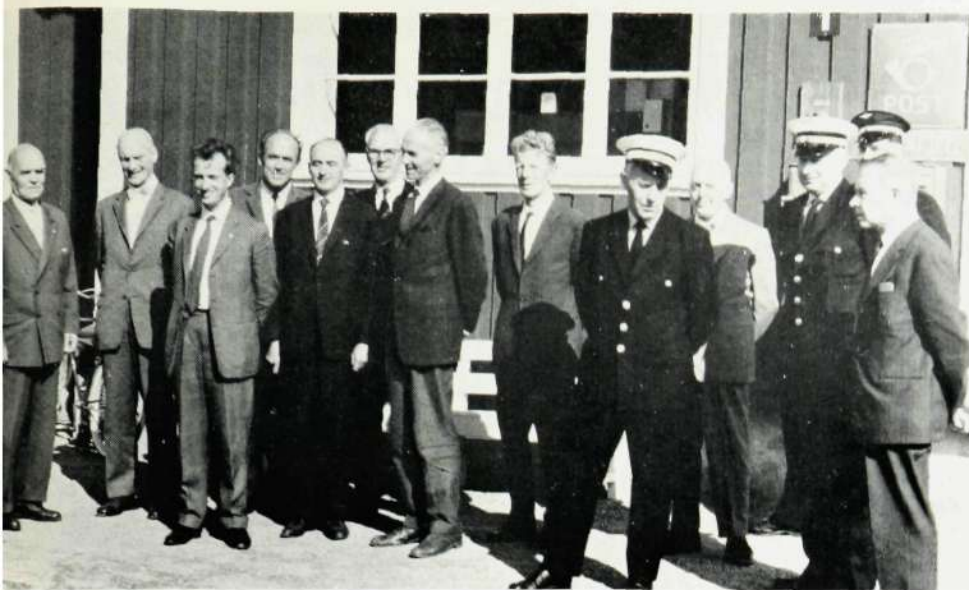
Under sommaren har Stockholm haft flera flottbesök och en del av demarina gästerna har även passat på att bese L M Ericsson i Midsommarkransen. Nedan ses officerare från det etiopiska fartyget Etiopia.

L M Ericssons huvudfabrik har haft besök av general Pachir Nimitr, chef för Telephone Organization of Thailand, då denne med sin familj bland andra länder även besökte Sverige. Ovan ses general Nimitr skriva sitt namn i gästboken.

Det senaste tillskottet av LME-verkstäder i Blekinge är den nya verkstaden i Vedeby som nu är så gott som inflyttningsklar. Vid månadsskiftet började man flytta över maskinerna för tillverkning av lacktråd i de nya lokalerna. Den av utrymmesbrist hårt pressade KA-fabriken får härigenom ett nyttillskott på 3900 kvm verkstadsyta. T. h.

Nyligen invigdes CTC-anläggningen Narvik—Riksgränsen, som förutom Narvik omfattar fyra stationer på en total sträcka av 42 km. Därmed är hela sträckan Gällivare—Narvik CTC-styrd, delen Gällivare—Riksgränsen från Kiruna och delen Riksgränsen—Narvik från Narvik. På bilden ovan från invigningen bland en mängd järnvägsfolk från Sverige och Norge återfinns direktör H Insulander från L M Ericssons Signal AB samt överingenjör Fr Lindemann och ingenjör G Heggenhougen från A/S Norsk Signalindustri. De båda företagen är leverantörer.

Bilden ovan visar ett skyltfönster hos Ericsson Telephone Sales Corporation AB i New Delhi, där man på ett effektivt sätt visar L M Ericssons tidkontrollutrustning.

På bilden överst t. h. ses Jugoslaviens ambassadör Dušan Popvić (t. v.) tillsammans med ambassadrådet Vojislav Pečić vid ett besök hos L M Ericsson i Midsommarkransen i mitten av september.

Mesbla heter Brasiliens största varuhuskedja med filialer i alla mera betydande städer. Till huvudanläggningen i Rio de Janeiro har L M Ericsson levererat en koordinatväljarväxel på 400 linjer enligt system ARD 231. Bilden t. h.

Vargungeutflykt

Varje sommar gör jag en utfärd tillsammans med min vargungeflokk. I regel är den förlagd till vår scoutstuga, som ligger åt Nynäshamn till. Det är en arbetsam, besvärlig, lortig och bekymmersfylld dag, men har ändå sin speciella charm.

I somras hade jag 27 stycken små »vargbarn» hoppande och skuttande omkring mig, när vi startade från Segersängs station med en fem kilometer lång vandring framför oss. På varje liten rygg satt en rygsäck innehållande choklad, smörgås, två äpplen och två grillkorvar. Att få alla 27 att gå två och två på ett rakt, fint led, som människor i regel väntar sig att de ska göra, är dömt att misslyckas. De är totalt oförstående för alla Akelas (= ledarvargen = jag själv) varnande ord. Jag har med åren inskränkt mig till att tjuta »En B-I-L-», när någon sådan dyker upp, varvid alla »vargungarna» förtjusta hoppar ned i diket för att efter en stund dyka upp igen med ett lyckligt leende över hela ansiktet. Diket är en riktig skattgömma har jag upptäckt. Efter varje sådan utflykt ned i diket, blir jag förärad allsköns bråte, rostiga kapsyler, blänkande kapsyler (som en besviken liten pilt trodde var en slant) och kanske ibland också någon blomma. Som tur är kan man vika av in i skogen ganska snart, och slipper på det sättet att överlastas med skrot.

Vägen genom skogen är ganska besvärlig och pojkarna håller sig tämligen lugna. De vågar inte göra allt för långa utfärder på egen hand, då de ännu är litet för små för att känna sig riktigt säkra utan Akelas beskyddande närvaro. De allra minsta kommer också smygande med en liten näve och man önskar ibland att man hade många, många armar. Det får jag förresten tillfälle att önska många gånger under denna dag.

Mitt bästa sommarminne

Tävlingen Mitt bästa sommarminne har nu avgjorts. Det blev många trevliga bidrag som hamnade på redaktionsbordet och juryn fick ingalunda någon lätt uppgift att kora segrare. Så gott som samtliga opus var idémässigt mycket bra, medan utformningen blev mer utslagsgivande.

Tre av bidragen visade sig stå i en klass för sig och det blev därför ingen större svårighet att plocka ut de tre vinnarna. Värre blev det däremot att fastställa den inbördes ordningen. Första priset gick dock efter långt och moget övervägande till fröken Terttu-Liisa Nilsson, HF/Ntr, för skildringen av en vargungeutflykt. Andra pris tillföll fru Ingrid Steimar, Sländvägen 10, Älvsjö, för berättelsen om en utflykt i Fjärran Östern, medan tredje pris hamnade hos I Brolin, Kabelver-

ket, Älvsjö, för en trevlig skildring av ett vådligt äventyr under en Norgefärd. Första- och tredjepristagarnas bidrag publiceras i detta nummer. Vi återkommer i nr 6 med andrapristagarens berättelse.

Dessa tre bidrag var mycket jämna, framför allt första- och andrapristagarnas manuskript. Att första priset nu gick till fröken Nilsson beror på att hennes skildring var den i juryns tycke mest levande.

Tävlingspriserna på 150, 100 resp. 50 kr kommer på posten.

På grund av de många goda uppslagen beslöt juryn att utdela tre tröstpriser. De består av någon reklampresent och kommer att översändas till Harry Hallberg, FÖB, Gunnar Petersson, HF/Vt 15, och Stig Jonasson, T/Krba.

Tiden är nu inne för gnället om rygsäckarna ... »som skaver så hemskt och kan inte Akela bära den en liten, liten bit bara?» Snart glöms dock alla besvär bort. Längst fram ropar någon: »Akela, det e' en indian i skogen!» Alla springer fram till »indianen», en biträdande ledare som klätt ut sig. »Det finns flera indianer i skogen. Räkna dem!» säger indianen med dov djup stämma.

Pojkarna tittar på mig och sedan på varann. Jag nickar uppmuntrande och pojkarna sätter i väg, lite tveksamt först men sedan med allt större mod. Snart ser man bara skosulorna på sista ungen och hör ett mummel av siffror.

Jag kan andas ut en stund. Jag vet att längre fram står en ledare och samlar upp alla »vargbarnen» och frågar dem om antalet upphittade indianer.

När jag kommer fram till den förut-

bestämda gläntan sitter barnen och snaskar i sig äpplen för fullt. De är förtjusta över »jakten» och bryr sig inte alls om att det var urklippta pappersindianer. Äpplena gör sitt till för att de ska trivas liksom allt det där levande som rör sig runt omkring i gräset, buskar och snår. De där små, små djuren som bär sig så konstigt åt och grodorna, gräshoporna och myrorna. Knappt hinner pojkarna svalja sista munsbiten av äpplet förrän de är på benen igen och jagar omkring. Men vis av förra årets erfarenheter ger jag dem en ilsken blick och försöker låta så sträng som möjligt: »Det är två kilometer kvar att gå. Försök att spara på er överloppsenergi så ni kan bära era rygsäckar själva.»

Snart är vi på väg igen. Och nu börjar det verkliga kraftprovet. Vem tappar humöret först? Jag eller barnen? Jag arbetar tappert med humöret, trots alla högljudda rop om rygsäckar som skaver och skor som klämmer. Den ena glada sången efter den andra rinner ur strupen på mig, men ingenting hjälper. Rygsäckarna glöms inte bort och skorna skaver fortfarande. Till slut ger jag upp. Jag tar den första pojkens rygsäck, och så dröjer det inte lång stund förrän jag ser ut som en vandrande julgran med rygsäckar i stället för glitter. Allas rygsäckar gör plötsligt så ont ... »och när Akela tog hans så ...»

Det är gud ske lov inte långt kvar till stugan nu. Bakom berget ser jag redan en liten skynt av det röda tegeltaket. Vi går uppför den sista backen med mycket knot och stänk – denna gång från Akela som har det ganska jobbigt

med alla ryggsäckarna och som ser sig avundsjukt omkring på alla vargbarnen utan ryggsäckar.

Så står vi plötsligt framför stugan som ligger där omgiven av granar och tallar. Jag förstår pojkaras förtjusta utrop. Det är precis så här en stuga ska se ut, en stuga för 200 pojkar med drömmar om vildmarksliv i urskogen.

Alla ryggsäckar flyttas in i huset och korvarna, chokladen och smörgåsarna åker upp i en farlig fart.

Under tiden som elden i den öppna spisen brinner och sprakar sitter vi på golvet runt omkring och dricker choklad och äter smörgåsar med god aptit.

Elden har samlat sig till lagom glöd när matsäcken är uppäten och barnen springer ut för att ta sig ett grillspett av någon träpinne.

Korvgrillningen börjar och barnen är tysta och koncentrerade. Kanske också lite trötta. Men visst är det spännande att se vems korv som spricker först. Korven blir noggrant uppäten trots att samtliga ser misstänkt svarta ut.

Sedan är det full fart igen. Ut och speja! Kanske finns det indianer här också? Eller kanske en myrstack, eller en lortig vattenpöl att hoppa i? Allt ska utforskas.

Jag tar det lugnt nu. Vilar och känner mig rätt belåten med dagen. Efter ungefär en timme går jag ut och tjuvar »FLOCKRING». Alla kommer rusande och samlas i en ring runt omkring mig. Vi har mystiska tecken och hälsningar för oss en stund och känner oss därefter mogna för hemfärd.

Plötsligt kommer en pojke på: »Fem kilometer att gå hem också...!!! Det blir mycket tyst och alla sneglar försiktigt på mig. »Jaha», säger jag »nu sätter vi igång.» Vi går nedför backen och där... »nej, men bilar!» ... »finns det väg hit??» ... »Var då??» ... varför har Akela ingenting sagt???

Ja, överraskningen är välkommen. Pojkarna skuttar i väg till mammor och

3:e pris:

Dramatisk Norge-frukost

Vi befann oss på västkusten första semesterveckan bland många andra med bil och tält. Då vädret behagade vara mera si än så bestämde vi oss för en Norge-tur på några dagar, dit vi för övrigt fick sällskap med en annan bil-tält-semester-familj. Vädret var i Norge knappast bättre men naturscenerierna utanför bilfönstret kompenserade oss mer än väl.

Vi hämtade och fick prospekt och reklambroschyrer om de tusen och en sevärdheterna och läste väl mer så där i förbigående att det kunde förväntas uppträda »husdjur i trafiken». Vi tänkte inte så mycket på det då, men blev snart varse vad som avsågs då vi uppåt fjälldalarna titt och tätt mötte kor, får och getter. Och liksom flertalet tyckte vi väl att det i denna miljö var mer pittoreskt än hindrande.

Näväl, en dag hamnade vi uppe i fjällvärlden och satt betagna och förstummade under bilens hoppande framfart på grusgropsvägen. Rätt som det var fick vi se en större getflock efter vägvakten. Stanna, sa min hustru, och så blev det naturligtvis. Sedan djuren vederbörligen fotograferats och betittats, konstaterade vi enstämmigt, dels att den här platsen var lika vacker som någon annan, dels att magen pockade på påfyllning. Sagt och gjort. Lådor, paket, väskor och påsar plockades fram. Allt medan maten »tillverkades» försvann getflocken

pappor, och...: »kompisarna får väl åka i min pappas bil va???» Jada, alla ska åka hem. Till och med Akela.

När alla är instuvade hoppar jag in i sista bilen och sjunker tacksamt ned på den stoppade dynan. Pelles pappa tittar bekymrad på mig och frågar: »Har det varit jobbigt?» »Ja», säger jag, »men underbart roligt.»

bortöver. Solen belyste emellanåt snötopparna och allt var lugnt och fridfullt. Den go'a maten kom småningom »på bordet» och vi åt, allt under det vi småskrattade åt en familj litet längre bort, som uppenbarligen också stannat för att bekika den nu återvändande getflocken och tydligen var mer eller mindre rädd för den.

Djuren kom så mot vårt håll. Vi tyckte det såg rart ut och gjorde inga ansatser att hindra dem. Rätt som det var hade vi emellertid en skock hungriga, nyfikna, bökande och slitande getter överallt kring bord, tallrikar, skålar, påsar, papper, burkar och mat. Det blev kalabalik. Här gällde att rädda vad som räddas kunde. En get slickade begärligt i sig utspild mjölk, en annan mumsade på kokt potatis, en tredje slängde med en plastpåse fylld med smultron o. s. v. Då flocken omfattade ca 30 djur och tydligen alla var lika hungriga som nyfikna, kan kanske läsaren förstå... Vi arbetare i trance, föste, motade, slog, flyttade, gömde, räddade, skrattade, grät, nej kanske inte grät men svor och uppfattade dessemellan svagt, liksom utanför det hela, hur bilar stannade, hur folk skrattade, fotograferade och åter skrattade...

Getflocken fick så småningom nog, vi också för den delen. Allt under det vi andades ut såg vi på varann, på »slagfältet» och äter på varann, och kunde då ej göra annat än brista ut i ett befriande skratt. Några matbitar hade gått åt, något var visst sönderslaget, klädespersedlar låg lite här och där bland papper och kartonger, men alla var vi oskadda och hela, om än ej rena... Alltnog, vi hade blivit en sällsam upplevelse rikare, tyckte vi, därtill mitt i den skönaste bland nejder.

Sens moral: minns att getter är nyfikna och envisa djur!

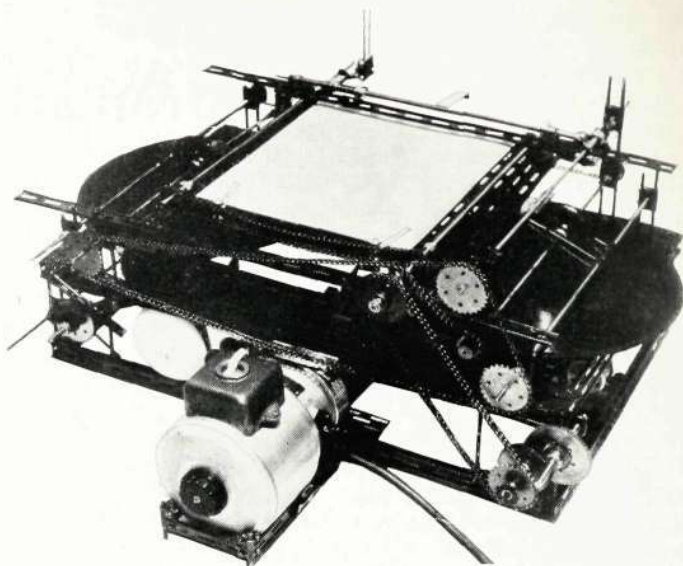
Vet ni vad en mekanisk differential-analysator med två integratorer är för något?

Inte det?

Fråga då ingenjör Sven Brahme, VtC, eller ännu hellre hans 18-årige son Anders, uppfinnare av denna märkliga apparat som gett sin upphovsman världsrykte.

Det hela började för ett tiotal år sedan. Den då åttaårige Anders visade ett förbluffande intresse för hur olika »grejer» var konstruerade och hur de fungerade. Ett par meccanolådor stimulerade intresset och så småningom när även fallenheten för matematik blev märkbar satte Anders igång med konstruerandet. Efter att ha övergått till det mera sinnrika och »riktiga» meccanot FAC avverkades i rask följd radio, bandspelare, te-

Så här ser differential-analysatorn ut. Det framgår tydligt hur Anders Brahme klarat konstruktionen med gummihjul och grammofonskivor. Resultatet av problemlösningarna tecknas på papperet ovanpå maskinen.

»LM-son» framgångsrik forskare

leskop med en klocka, som håller teleskopet konstant inriktat mot en och samma stjärna, samt en mikrotom med vilken man kan skära vävnadssnitt på $1/100$ mm. Vid 16 års ålder var det så dags att sätta igång med differential-analysatorn. Det rent allmänna matematikintresset samt möjligheterna att lösa matematiska problem genom kurvor var väl närmast det som utlöste konstruerandet av den sinnrika apparaten. Två år tog det att utveckla och fullständiga den.

Först ställde Anders upp med sin matematikmaskin i en tävling i Bromma läroverk, där han nu går som sista-ringare. Det blev då bara en andra plats.

Maskinen blev för invecklad för juryn och första priset gick till en apparat som river bladen av almanackor.

Så småningom startade Tekniska museets chef, civilingenjör Sigvard Strandh, en svensk motsvarighet till den amerikanska tävlingen Science Fair. Den svenska tävlingen fick namnet »Unga forskare» och i finalen i Stockholm vann Anders och differentialanalysatorn klart över ett 40-tal medtävlare. Priset innebar bl. a. en resa till den internationella finalen i Albuquerque i New Mexico, där 411 tävlingsdeltagare från 46 delstater i USA samt Kanada och Mexico ställde upp. Det var 14:e gången som Science Fair anordnades och Sverige deltog nu

som första europeiska land. En hedrande fjärdeplacering blev resultatet för Anders del och dessutom fick han amerikanska atomkommissionens hedersomnämning.

Den svenska juryn sade såhär vid finalen i Stockholm om matematikmaskinen:

»Brahmes tävlingsbidrag visar förmåga till självständigt teoretiskt tänkande och praktiskt handlag vid apparatens konstruktion. Han har utfört en grundlig studie av mekaniska räknemaskiners matematiska och tekniska grundprinciper och på basis av detta byggt en enkel mekanisk differentialanalysator. Med hjälp av den har Brahme gjort utförliga studier av ett antal olika typer av matematiska funktioner. Apparaten är åskådligt uppbyggd och har stort pedagogiskt värde.»

Genom att använda sig av FAC och diverse andra delar, bl. a. grammofonskivor, som syns på bilden, har resultatet blivit en så kallad Kelvinintegrator som fungerar utmärkt och med en noggrannhet som är bättre än fem procent. Maskinen klarar av två integreringar jämte de multiplikationer och additioner som behövs för att lösa problem som i de flesta fall är av en svårighetsgrad avsevärt över matematikkursen för gymnasiet.

Vad har man då för praktisk nytta av maskinen?

Forts. på sid. 99

Anders Brahme förklarar sin mekaniska differentialanalysator för dr Norman Hilberry vid tävlingsfinalen i New Mexico. Dr Hilberry som var tävlingsjuryns ordförande har tidigare varit chef för den amerikanska atomenergikommissionen. Det behövs väl inte tilläggas att han blev vederbörligt imponerad av den unge svenskens konstruktion.

TRÅDSTUMPAR

DEN NYA LÄRAN — AKTUELLT
FRÅN PA — COBRAMODELL BLEV INMURAD

Ingenjör Gotthard Nyholm, HF/Rr, har under den gångna sommaren gjort en intressant iakttagelse. Här meddelar han sina reflexioner till Kontaktens läsare.

»Om väderleken det tillåter tar jag mig varje dag en liten promenad runt HF. Jag har då iakttagit att folkhopar bildas, än här, än där, starkt påminnande om en klunga människor kring någon predikant vid ett friluftsmöte. Likheten är slående på ett undantag när. Det är bara manliga individer som bevisar dessa möten, medan de religiösa har mest kvinnliga deltagare.

Vad kan det vara som lockar dessa män till möten varje dag?

Politik är det inte. Det kan varje föreningsman intyga som vet hur svårt det är att få ihop 5-6 deltagare till ett möte. Och en sak till. Här samlas både arbetare och tjänstemän. Är det en utopi som förverkligats? Ja, nästan! Men vad är det då som åstadkommit detta under?

Jo, den nya läran, det tjugonde århundradets religion. Det halvt fanatiska dyrkandet av bilen.

Jag stannar och betraktar skådespelet. Närmast kylaraltaret står förkunnaren som genom trägna studier i bilskrifterna blivit något av en profet. Med yviga gester läser han ur minnet långa utdrag ur liknelsen om den synkroniserade växellådan och den fattige mannen som inte hade någon växel alls. Man myser välvilligt, man gottar sig åt profetens små lustigheter. En broder tar upp en lovsång till skivbromsen. Med av rörelse darrande stämman beskriver han de accelerationshämmande krafter som verkar här. Rösten stiger, han kastar huvudet åt än ena än andra hållet, som om han kommit i sladdning. Det är inget tvivel, han är helt skivbromsfräkt.

När han slutat tar lack-mannen vid, sedan plåtexperten, sedan däckspecialisten. Alla avlägger sina vittnesbörd. Alla är lika biltagna.

En av bröderna tar ett stadigt tag i bilens bakdel och försöker lyfta! Mmm, det var det jag trodde. Hydrauliska teleskopdämpare! Han ser sig självmedvetet omkring. Efter att ha framsagt detta tänkespråk drar han sig diskret tillbaka, följt av beundrande blickar.

Karburator-mannen tar nu till orda. Han kan sina förgasare. Det piper och visslar i näsan när han talar, som om han råkat svälja en karburator när han

rotat i någon gammal bil i sin ungdom. När han talar om tomgång piper det inte så farligt men när han kopplar på högfartssystemet blir det full rulle.

Här avbryter ledaren honom just när han fått rätt bränsleblandning: Mina bröder nu är det dags.

Med ömma blickar på det dyrkade föremålet och den spröda klangen från bensinmackens pumpar ljudande i öronen avslutas mötet och man återvänder till sina resp. jobb.

Själv går jag tankfull min egen väg. Jag tillhör inte de invigda. Jag är ännu, gudskelov, hedning!

*

Personalavdelningen har presenterat en rad intressanta siffror om de anställda. Vi ser bland annat att vi blivit något äldre under de senaste tio åren. Medelåldern för män var sålunda 1953 36,8 år och nu är den 37,7 år (siffrorna gäller moderbolagets tjänstemän). Även kvinnorna åldrades, från 32,1 år till 33,4 år. Vid en jämförelse med tjänstemännen inom industrin som helhet så är LM-männen något år yngre medan LM-kvinnorna är cirka sju år äldre.

Andelen kvinnor har däremot sjunkit något, från 24,7 till 23,6 % av antalet tjänstemän. Utvecklingen inom industrin i övrigt är likartad och där redovisas siffrorna 25 resp. 24,3 %.

LME är ett typiskt ingenjörsföretag. 1950 var 37,5 % av tjänstemännen ingenjörer. 1955 var siffran 41,5 och i dag är den uppe i 43 %. Inom hela industrin var 1952 endast 15,5 % ingenjörer mot 17,5 % i dag.

Dessutom ser vi att kvinnorna är dubbelt så sjuka som männen. I varje fall är i genomsnitt männen borta tio arbetsdagar under året medan kvinnorna är borta 20, ett förhållande som varit tämligen konstant under årens lopp.

*

I början av september, precis på dagen ett år innan Ahlén & Holms nya varuhus vid Drottninggatan i Stockholm beräknas stå invigningsklart, murades en kopparkista in i nybygget. I kistan finns en mängd olika föremål och meningen är att innehållet skall ge eftervärlden en bild av vad dagens konsument köper mest. Chefen för Stockholms stadsmuseum, stadsantikvarie Tord Nordberg, fick det svåra uppdraget att välja innehållet, som omfattar allt från en tusenkronors TV till en potatisskalare för 85 öre.

Med urvalet har stadsantikvarien velat visa framtiden vad vi i dag använder för bruksföremål, vilka material som förekommer samt inte minst prov på dagens design. Som exponent för modern design fick en telefon av L M Ericssons Cobra-modell plats i kistan.

LM-are på utfärd

LME:s fritidskommitté i Katrineholm arrangerade i slutet av augusti över ett veckoslut en bussresa till Göteborg. Det var ett populärt resmål, som lockade ett 50-tal LM-are att ställa upp.

Restiden fördrevs med allsång och frågesport m. m., varför humöret var på topp när målet kom i sikte. Efter förplånad, museibesök och rundtur med »Paddan» avslutades första dagen på Liseberg.

Efter sovmorgon besöktes under söndagen bl. a. Trädgårdsföreningen och efter en god middag anträdde hemresan som även den gick i sångens tecken. Nedan en bild av de glada resenärerna före avfärden.

Cessnan, ett modernt sportflygplan av fin kvalitet, klart för start mot Rivieran. T. v.

Nedan. Bevakningsinspektör Sten Dahlvist vid Cessnan SE-EAF avvaktar bättre flygväder på Hamburgs flygplats.

Nedan å motstående sida. Så här praktfull ter sig staden Hamburg från ovan med utsikt över bland annat sjön Alster.

Semesterresa med eget flygplan

Ibland grips man av en obetvinglig lust att slå sig lös ett tag och ta sig för något extra, något som går litet utanför det vanliga. En 8-dagarssemester i slutet av augusti kunde ju användas för exempelvis en flygtur till Rivieran med ett sportflygplan.

Halva nöjet med en resa sägs vara att planera den – att i tankarna få pyssla med alla detaljer, drömma över kartorna etc. Bilisten kan om han så vill ta lätt på förberedelserna för sin resa till sydliga länder och först vid smörgåsbordet på färjan till Grossenbrode lägga upp resrouten; han kan stanna när han vill, fundera ett tag och efter behag ändra på resplanerna. Men att på egen hand ta sig fram i en luftkärra är en helt annan sak: där blir det verkligen fråga om reseplanering.

Efter inköp av ett kilo kartor hos Kungl. Svenska Aeroklubben »håller» man ut sig över största bordet där hemma och »flyger», d. v. s. ritar ut kurser, antecknar kompassgrader, beräknar start- och landningstider, flyghöjder m. m. Man får akta sig för att lägga flygrouten över förbjudna militära områden och man måste studera särskilda bestämmelser för s. k. restriktionsområden. Lufthavet är ingalunda så fritt, som den oinvigde kanske föreställer sig!

Väderleksrapporterna i radion och TV har helt plötsligt blivit alldeles extra intressanta. Flygaren vet nämligen att det är Väderguden ensam som avgör om det skall bli flyga av eller inte. – En av mina flygbekanta köpte en kärra i Paris (ett flygplan är på flygarspråket en kärra; i luftfartsförordningarna heter det luftfartyg) och beräknade att flyga hem den på en dag. Väderguden bestämde 14 dagar!

Tisdagen den 20 augusti kl. 9.00 stod emellertid Cessna-flygplanet SE-EAF efter många och grundliga förberedelser

Rivieraresan som regnade bort eller privatflygarens dilemma skulle man kunna kalla den här skildringen av bevakningsinspektören på HF, Sten Dahlvist, passionerad flygare och med sina 64 år för närvarande Sveriges äldste aktive privatflygare. I somras beslöt han att tillsammans med sin son göra en flygtur till Rivieran och hur det gick avslöjar han här för Kontaktens läsare.

prydligt parkerat på Bromma, fulltankat och trimmat och klart att emot sin besättning, bestående av 23-årige sonen Ragnar och fadern, bevakningsinspektören vid HF, för en färd söderut med Malmö som första etappmål. Den läckert pastellgröna och årsfärska 4-sitsiga Cessnan med sina 150 hästars motor såg ut som om den riktigt längtade efter att få främmande luft under vingarna. Bagaget stuvades och baksitsen fylldes snabbt av flytvästar, reservkost och ca 2 kg fartygshandlingar: identitets- och luftvärdighetsbevis, motorjournal, flygdagbok, bensincarnet och försäkringshandlingarna.

Ja, så var det VÄDRET! »Låga regnmoln med täta skurar och dimbankar», sade meteorologerna. Alltså uppsköts starten till kl. 14.00, då det skulle bli bättre. Väder-briefingkontoret godkände start kl. 14.30 och på färd-briefingkontoret fyllde vi i en blankett med diverse uppgifter: starttid, beräknad ankomsttid till Malmö, alternativa landningsplatser (om något skulle mankera), flygplanets utrustning m. m. Briefing är en säkerhetsinstitution, som vakar över varje anmäld flygning. Kommer man inte till målet högst 30 minuter efter angiven ankomsttid, börjar flygsäkerhetstjänsten söka efter flygplanet.

I en kraftig regnskur kl. 14.30 fick

Cessnan full gas på Bromma, lyfte elegant och vände nosen söderut i luftfartsleden mot Malmö. Regnet gick snart över och på 300 meters flyghöjd hade vi en ganska god sikt ned mot Västervik – och ganska gropigt.

Att flyga, d. v. s. att starta, styra och landa är en rätt enkel sak, men att orientera från luften och att sköta radion är en hel liten konst, icke minst det senare. Man måste nämligen kunna engelska och därtill flygarengelska med massor av specialtermer och förkortningar. »Snacket i micken» måste löpa snabbt och korrekt, annars riskerar man att ställa till trouble både för sig själv och för flygledarna i tornen – – –

Att det har sina sidor att orientera i dåligt väder, fick vi ganska snart erfara. Över småländska höglandet vråkte Väderguden fram massor av dimbankar, störtskurar och låga moln, som tvang oss att lotsa fram Cessnan i sicksack och ofta i trädtopps höjd. För att inte

förlora marksikten måste vi följa en sydligare kurs ned mot Blekinge. Dimman och regnet blev allt tätare, och vi måste tänka på att landa någonstans snarast möjligt. Men stämningen i kabinen blev strax gladare, när parkerade reoplan dök upp under oss på Kallinge flygflottilj vid Ronneby. Ragnar gjorde en flott landning på grässtråket intill betongbanan och efter tillstånd från militärflyget fick vi parkera för natten.

Det är trivsamt i Cessnans kabin. Den är rymlig och härligt luftkonditionerad. Man har en utmärkt sikt från alla platser i planet. Och så finns det dubbelkommando, som tillät oss båda att turas om vid spakarna. Kärran är relativt snabb med sina 210 km/tim, som marschfart. Förutom sportflygplanets vanliga instrument har Cessnan en VOR-anläggning, som möjliggör flygning efter radiofyren. Som sagt, Cessnan är en liten tjugig farkost att få ha alldeles för sig själv i 8 dagar.

Men, men VÄDRET! Ronneby vaknade på onsdagsmorgonen i ösregn med molnen hängande på hustaken. Vid 12-tiden fick vi en rapport från Malmö, att det började lätta där, varför vi stack i väg över Skåne-åsarna i sicksackflygning mellan regnmolnen. Efter en timme landade vi dock i solsken på Bulltofta.

Litet mat åt oss, bensin åt Cessnan, skriftliga rapporter till väder- och färdbriefingkontoren och utklarerer hos tullen tog en timme – och så var vi på väg över Sundet mot de danska öarna för direktflygning till Hamburg. I lagom vind och »jämna» luft surrade Cessnan över havet och öarna mot tyska nordkusten. Radiofyren i Vordingborg lotsade oss säkert vidare. VOR-indikatornålen på instrumentbrädan låg exakt och i högtalaren ljöd fyrens »signaturljud» på morsealfabetet. Vår kurs låg strax väster om Lübeck rakt mot Hamburg genom ett luftbevakningsområde med radarkontroll. Högsta tillåtna flyghöjd för privata plan var här 300 meter. Man måste följa med ordentligt på kartan över det sjöfattiga och följaktligen svårorienterade nordtyska låglandet. Småstäder, hedar och fält är nämligen ett enda virrvarr.

Efter en och tre kvarts timmes flygning från Malmö låg Cessnan på gränsen till Hamburgfältets terminalområde, ca 2 mil från fältet. Det livliga snacket i radion varslade om en avsevärd trafikfrekvens på storflygfältet. Soldiset hindrade oss från att kunna se staden och ännu mindre flygfältet. Då det gäller att i god tid flyga in i rätt riktning mot anbefalld landningsbana stack vi in i en radiopaus med »This is Cessna Sierra Echo – Echo Alfa Foxtrot» (SE-EAF i internationell bokstavering) etc. Och så begärde vi en QDM, alltså en pejling, som gav oss exakta kursen mot landningsbana 23. Efter hamburgtornets »Clear to land»,

tog vi mjukt ner Cessnan mot betongbanan och kärran kvitterade den perfekta landningen med det där lätta visslande ljudet, som smeker örat då landningshjulen i 100 km fart får den första kontakten med betongen. Och så rullade vårt ekipage på »taxibanorna» till parkeringsplatsen, till tull- och passkontroll. – Det gjorde så gott i ett enkelt privatflygarehjärta att någon gång få ta sig ner på en storflygplats och där så att säga röra sig bakom kulisserna precis som kaparna på trafikjättarna!

Eftermiddagen ägnades åt att »uppleva» Hamburg och att planera fortsatt flygning mot söder.

På torsdagsmorgonen skulle färden gå vidare mot Genève och Nizza. – Men, här kommer alla privatflygares enväldshärskare in i bilden igen: Vädret! »Regn och dimma i hela västra Europa ned mot Alperna», sa gubbarna på Meteorologen, »vänta till i morgon middag, får vi se».

Teleprinterapparaterna på väderbriefing i Hamburg-aerodromen malde fram massor av siffror, som lades in på olika kartor – siffror, som översattes till regn och dimma över hela Västeuropa söder om Hamburg. Söder om Alperna var det strålände solsken. Men vi kunde ju inte flyga dit! Den älskvärde meteorologen gjorde en sammanfattande prognos: »Ni kan inte räkna med att flyga söderut på tre dagar framåt, och det kan dröja ännu längre. Men norr ut är det fint väder». Snabbt beslut: Vi måste sätta punkt för Rivieraresan och vända om hem – allt enligt order av Hans Maj:t Vädrguden!

Jag tyckte att Cessnan morrade när vi tagit upp henne från startbanan på Hamburgfältet och vände hennes nos mot norr. Vi kom snart ur regnet och fick en härlig solskensresa mot Köpenhamn och Kastrup, där privatflygaren än en gång fick nöjet att ta sig ner på en storflyg-

plats. Snabb in- och utklarerer och tankning på Kastrup och fort upp igen i solskenet. Det blev en oförglömligt vacker paradfärd på bara 300 meters höjd över Sundet, Kullens fyr, Båstad... och vidare utmed hela den vackra kustremsan till Göteborg och Torslanda, där Cessnan och vi välkomnades av Göteborgs Flygklubb.

Det kan regna och vara tjockt i luften i Göteborg, och det var det också till 15-tiden på lördagen, då vi kunde ge briefing-rapport om flygning rakt öster ut över Vättern och Visingsö till Visby. Över havet låg Cessnan på 2 700 meters höjd och gonade sig i solskenet. Stadens välbekanta silhuett med domkyrkan, ruinerna och ringmuren dök upp i soldiset. Efter en kort lov över staden landade Cessnan med välbehag på Visby-flygfältet, älskat och efterlängtat av alla privatflygare.

Det där majestätet Vädret gav sig inte: Först vid middagstiden på söndagen kunde Cessnan få starttillstånd mot Bromma. Och det blev en återfärd mot huvudstaden under tunga regnmoln och på bara 100–200 meters höjd över havet och öarna i kustbandet. Över Eckerö anropade vi Brommatornet, och Cessnan fick ett välkomnande: »Klart landa bana 13, vind 120 grader och 6 knop» – och så avslutades den tilltänkta Riviera-resan på Bromma i söndagens värsta regnskur.

Ja, den där bilturisten, som jag nämnde i början på den här berättelsen, har verkligen en stor fördel visavi privatflygturisten: han kan programligt genomföra semesterresan, även om vädrets makter är onådiga. Men flygaren må bränna hur många vaxljus som helst på Vädrgudens altare – han kan ändå aldrig vara säker på att nå målet, när han själv vill!

Sten Dahlqvist

Från klubbävlingen i gevärsskytte på Söderbanan i Stuvsta. Noggranna förberedelser före första skott.

Framgångsrik säsong för LME:s gevärsskyttar

I slutet av september hölls L M Ericssons skytteklubbs sedvanliga klubbävling jämte mästerskapsuppgörelsen i gevärsskytte. Tävlingsarna gick på Söderbanan i Stuvsta och gynnades av vackert väder.

35 skyttar ställde upp och flera utmärkta resultat noterades. Bäst får nog anses A Wannbäck 73 poäng av 75 möjliga i huvudtävlingen i »höglklasserna». Att i ställningsserien tappa endast en poäng är starkt. Ännu bättre sköt dock I Lyvik i ställningsserien, där han tog full pott, men då han tappade fyra poäng i snabbserien fick han stanna på 71 poäng. Nämnas kan att fordringarna för erhållande av riksskyttemedaljen vid förbundstävlingar är 67 poäng. I klass 1 sköt V Gajzago och B Olsbro junior full poäng. Tyvärr var deltagarantalet i klassen mycket dåligt.

Resultat, klubbävlingen:

Klass 1: 1) V Gajzago, T/Kr 75 p, 2) B Olsbro, HF/02E, 75, 3) R Langvall, HF/Zm, 73 p.

Klass 2: 1) I Nordberg, HF/Ca, 73 p, 2) T Pålman, T/kr, 70, 3) R Balaceanu, HF/Yb, 70, 4) P Lindqvist, T/Fp, 70, 5) C G Lundkvist, HF/15, 65 p.

Klass 3: 1) J Sidh, HF/Zm, 66 p, 2) S Tylebo, HF/13, 65, 3) G Mattson, HF/Cf, 65, 4) S Dahlqvist, HF/Bvi, 64 p.

Klass 4 och 5, veteraner: 1) A Wannbäck, HF/Vp, 73 p, 2) I Lyvik, HF/02M, 71, 3) K B Olsbro, HF/Mp, 70, 4) R Falk, HF/Ma, 69, 5) L Segerman, HF/16, 66, 6) L Gustavsson, HF/15, 66 poäng.

I mästerskapstävlingen

segrade R Falk efter en mycket jämn och säker skjutning. Falk har i flera år tillhört klubbens pålitligaste tredjeklasskyttar, men har nu flyttat upp i fyran. Efter andra omgången ledde Lyvik med 50 +

47 poäng, ett resultat som skulle placerat honom bland de främsta i vilket förbundsmästerskap som helst. Tvåa var Falk med 46 + 47 och trea K B Olsbro med 46 + 45.

I tredje omgången var ställningen när de två skotten i stående återstod: Lyvik 133, Falk 131 och Olsbro 129. Olsbro fick två treor och således 135 poäng. Falk noterade en 5¹ + 4 och 140 poäng. Lyviks resultat, en etta och en bom, betydde 134 poäng i slutprotokollet. In i det sista hade han chansen att erövra sin första guldmedalj i klubben, men nerverna svek tydligen i de avslutande skotten. Lyvik är för övrigt en av de flitigaste medaljblockarna vid dessa mästerskap, där de sex finalisterna erhåller var sin medalj. Det blev nu i stället Falk som tog sin första guldmedalj och därmed också första inteckningen i det för mästerskapstävlingen uppsatta vandringspri-set.

Resultat, mästerskapet:

1) R Falk, HF/Ma, 140 p, guldmedalj, 2) K B Olsbro, HF/Mp, 135, och 3) I Lyvik, HF/02M, 134, silvermedalj, 4) F Hagström, TV, 133, 5) A Wannbäck, HF/Vp, 131 och 6) L Gustavsson, HF/15, 128 p, samtliga bronsmedalj.

Med dessa tävlingar avslutades en gevärsskyttesäsong som för klubben varit mycket framgångsrik. Man har noterat segrar i klubbmatcherna mot AGA och Esselte, en tredjeplacering i korporations-skjutningen på Stora Skuggan trots belastningen av arrangörskapet, en seger i fält-skyttekorpen (arrangörskap även där) samt en tredjeplacering i SM i gevärsskytte för korporationslag.

Någon tid att vila på lagrarna har man dock inte. Redan i mitten av oktober började Avdelningsskyttet i Tellusberget. Det är en serietävling, tolv lag i två divi-

sioner, och lagen i varje division skall mötas två gånger. Cirka 250 man deltar och skjutning försiggår varje kväll måndag till och med torsdag. Det vanliga mausergeväret används och ammunitionen är s. k. rekrytam. Eftersom skjutningen sker inomhus är man helt oberoende av om det regnar, snöar eller blåser. Skjutförhållandena är alltid desamma. Avdelningsskyttet har pågått sedan 1959 och är utan tvekan största anledningen till L M Ericssons Skytteklubbs goda framgångar de senare åren.

B Olsbro

KCM i banläggning

Koncernmästerskapen i banläggning som dragit ut på tiden kan nu äntligen uppvisa en resultatlista, där man kan notera ett mycket stort intresse för skrivbordsorienteringen.

Hela 41 deltagare fick man och glädjande nog så kom i år också åtskilliga damer med i tävlingen. Segrare blev Jan Eric Sandberg från SIB med veteranen Gösta Malmström från Gröndal på andra och Tore Karlkvist, Visby, på tredje plats. Det blev mycket jämnt mellan tävlingen och endast en poäng skilde dem åt.

De bästa resultaten:

1) Jan Eric Sandberg, SIB, 43 poäng, 2) Gösta Waldenström, Erga, 42, 3) Tore Karlkvist, Visby, 41, 4) Ingemar Andersson, Ermi, 39,5, 5) Karin Johansson, HF, 38,5, 6) Bernt Sundberg, HF, 38, 7) G Carlsson, SIB, 37,5, 8) Sture Roos, Alpha, 37,5, 9) Jörgen Larsen, DKB, 37, 10) Bertil Noro, HF, 36,5, 11) Lars Hyll, FÖB, 36, 12) Erik Johansson, BA, 35,5, 13) Ann-Mari Landquist, Erga, 35 poäng.

KCM i orientering

Det var i år SIB:s livaktiga idrottsklubb som svarade för arrangerandet av koncernmästerskapen i orientering. Banorna hade förlagts till Stockholms stads fritidsområde vid Åva med start och mål vid torpet Stensjödalen.

Vädret var inte det bästa varför många av de anmälda uteblev från starten. Nu lyckades man i alla fall få ihop ett startfält på 60-talet deltagare. Banorna var bra men kanske litet för svåra för många, vilket väl får ses som en av orsakerna till att så många bröt tävlingen. Här spelade säkert ovanan vid 25 000-delskartan också in.

I seniorklassen lyckades inte fjolårssegaren Per Erik Blomér, Visby, hålla undan utan fick se sig slagen av Rolf Hansson, FÖB. Lagtävlingen fick utgå då ingen klubb lyckades få fullt lag.

Resultat:

Seniorer: 1) Rolf Hansson, FÖB, 1.44.15, 2) Per Erik Blomér, Visby, 1.56.00.

Y Oldboys: 1) Bertil Noro, HF, 1.21.36, 2) Jörgen Larsen, DKB, 2.35.35.

Veteraner: 1) Ture Eriksson, HF, 57.30, 2) Valter Pegert, HF, 1.27.45, 3) Henry Forsberg, HF, 1.33.15, 4) A Åkerström, HF, 1.52.15, 5) Allan Damberg, FÖB, 2.25.10.

Ä Oldboys: 1) Conny Näsholm, HF, 1.07.55, 2) Rolf Reutling, HF, 1.13.40, 3) Stig Appelqvist, HF, 2.24.20, 4) J Holtz, SKV, 2.28.50.

Juniorer: 1) Christer Johansson, HF, 1.04.45, 2) Arne Håkansson, HF, 1.18.42, 3) Åke Persson, FÖB, 1.18.45, 4) Ulf Pettersson, HF, 1.20.40, 5) Ingemar Andersson, Ermi/KA, 1.26.35.

Damer: 1) Inga-Britt Ljunggren, Visby, 1.44.15, 2) Karin Johansson, HF, 2.09.00.

Nybörjare: 1) K V Liljestränd, KV, 1.32.10, 2) Stig Lindqvist, HF, 1.34.30, 3) Arne Åhsenlund, HF, 1.39.25, 4) Åge Randmael, HF, 1.46.10, 5) Karl Gunnar Julin, HF, 1.48.00.

Idrottsnytt från KA

Nu när sommaridrottandet är över för denna gång kan Idrottsklubben vid Karlskronafabriken se tillbaka på en framgångsrik säsong.

Den interna fotbollsserien med inte mindre än tio avdelningslag har slutspelets. Även i år blev det Vt 62 som kunde stå som slutsegrare. Klubbens tre korporationslag har svarat för uppmärksammade insatser i Karlskronas korpserier. Lag I segrade i div. I medan lag II hamnade mitt i samma serie. Vid KCM i Norrköping lyckades klubbens lag bäst och fick årets mästartitel med sig hem.

Mindre bra gick det för friidrottarna,

medan i bowling ett lag av fyra vunnit sin klass i Karlskronaserien med heder samma placeringar för de övriga tre lagen.

Tennisen har rönt stort intresse i KA och en vacker framgång blev »Jeppan» Svenssons oväntade seger i KCM:s seniorklass. Starkt av en oldboy att spela hem en så pass stor tävling.

När vinteridrottarna sätter igång kan KA glädja sig åt en ny isbana, varför det finns anledning att hoppas att klubben även i ishockey och hockey-bockey skall kunna vara med och leka om tävlingarna om något år.

KCM i tennis

Koncernmästerskapet i tennis på utebanor sommaren 1963 arrangerades av Radiola Sportförening och Alpha Idrottsklubb. Tävlingsarna som i hög grad missgynnades av vädrets makter hade samlat ungefär samma detagarantal som föregående år. I herrsingeln ställde 25 spelare upp, i herrdubbeln 11 par och i motionsklassen 16 deltagare. Något spel i klass III oldboys kunde ej genomföras då endast två man hade anmält sig.

Resultat:

Herrsingel: 1) G Svensson, Karlskrona, 2) L Stranneborn, HF, 3) Å Fröderberg, Erga, och H Radevall, HF.

Herrdubbel: 1) Ahsberg/Stranneborn, HF, 2) Fröderberg/Gustavsson, SIB, 3) Hedman/Leksell, HF, och Bratteby/Schlyter, Erga.

Motionsklassen: 1) W Haas, HF, 2) L Andersson, HF, 3) G Bernhardsson, SRA, och R Widgren, SRA.

Tävlingsledningen vill genom Kontakten tacka alla spelare för visad förståelse inför svårigheterna och allas villighet att hjälpa till så att tävlingarna till sist kunde genomföras.

Schack

L M Ericsson, Målarna och Spärvägen hade inbjudits till Kommunalanställdas jubileumstävlingar i schack. Tävlingarna för tolvmannalag omfattade tre ronder. Målarna vann uppgörelsen med 2,5 matchpoäng och 22 partipoäng mot 2 resp. 20 för LME på andra plats. Kommunal hamnade på tredje plats och Spärvägen på fjärde.

I LM:s och Kommunals match tog LM en efterlängtd revansch efter fjolårs dubbla nederlag. Kommunal hade mästarspelare vid de sex första borden mot LM:s ende R Fagerström, varför resultatet måste anses hedrande. Förlusten

mot Målarna med 7-5 berodde på en walk over. Målarna hade två landslagspelare och två mästarspelare vid första borden.

I samband med prisutdelningen spelades en blixturnering där LM kom på andra plats efter Kommunal.

I den årligen återkommande 40-mannatävlingen har nu äntligen LME:s schackklubb lyckats vinna över Hägerstens schackklubb. Resultatet blev övertygande starkt, 25^{1/2}-14^{1/2}. LME får alltså första inteckningen i det av klubbarna gemensamt uppsatta vandringspriset, som måste erövas tre gånger för att bli ständigt egendom.

»LM-SON»...

Forts. fr. sid. 94

– Själv anser konstruktören att dess största värde ligger på det pedagogiska planet. Maskinen lämpar sig utmärkt väl för att på ett åskådligt sätt klargöra olika matematiska funktioner.

Den pedagogiska aspekten var också det som experterna fastnade för och Anders har redan fått många förfrågningar om möjligheten att använda maskinen i svensk och amerikansk undervisning. Den unge forskaren har redan börjat förbättra maskinen och dess slutliga utformning och användning får väl framtiden utvisa.

Det 17 dagar långa besöket i USA blev givetvis Anders hittills största upplevelse, inte minst genom den uppmärksamhet han väckte över there. Flera världsstjärnor inom modern vetenskap fick Anders träffa. Den svenskättade nobelpristagaren och chefen för amerikanska atomkommissionen, professor Glenn Seaborg hade han ett långt samtal med. En annan dag träffade han den tyskfödde raketexperten dr Wernher von Braun och vid en rundabordskonferens fick han lära känna »vätebombens fader» professor Edward Teller.

Anders Brahmé har också arbetat på LM. Under några somrar har han praktiserat på HF, Ytbehandlingen, och på Brommaverkstaden. I somras var han dessutom hos Ferranti i Dalkeith utanför Edinburgh i Skottland som LME har flera förbindelser med. Där fick han ett så kvalificerat arbete som att konstruera räknereksar för ett elektroniskt längdmättningsinstrument.

Närmast för dörren står nu studentexamen och den gör det väl knappast troligt att han åter hinna ställa upp i Unga Forskare. Efter studenten blir det givetvis Tekniska Högskolan, om möjligt linjen för teknisk fysik, och sedan... ja, det vet väl inte den unge forskaren själv ännu men något med matematik och forskning kan man lugnt gissa på.

Vad månede bliva?

år. Under 1910-talet kom också koordinatväljaren fram. Televerket satsade på denna väljare och kunde med den redan på 20-talet bygga stationer som hade förnämliga driftsegenskaper. Sedan man under 40-talet genom nya tekniska framsteg lärt sig bygga koordinatväljarstationer med avsevärt förbättrad ekonomi blev under 50-talet denna stationstyp dominerande för L M Ericsson. Den har gjort succé på världsmarknaden och L M Ericsson har genom densamma tillkampat sig en ledande ställning bland telefonfabrikanterna.

Stationstekniken inför en ny period

Stationerna kommer i framtiden att innehålla betydande inslag av elektronik av ungefär samma slag som man har i elektroniska datamaskiner. Det är de nya elektroniska komponenterna av halvledarrematerial, d. v. s. transistorer och dioder som möjliggjort denna teknik. Härigenom hoppas man att de blir något billigare och ännu driftsäkrare. För abonnenterna innebär denna nya teknik att man kan ställa vissa nya trafikmöjligheter till deras förfogande. Sälunda kan man t. ex. om man vid uppringning möter upptaget efter en särskild manöver få förbindelsen automatiskt etablerad när den önskade abonnenten blir ledig (en slags enkel telefonkö alltså). En annan sådan möjlighet är att man avdelar en tvåsiffrig nummerserie t. ex. 70-79 för sådana personer som man ringer ofta till. För varje abonnemang har alltså dessa siffror olika betydelse. Detta kallas avkortad nummertagning och är en bekvämlighet som många gånger vinner ankläng.

På långdistanstelefoniens område blev uppfinningen av elektronröret av avgörande betydelse. Man kunde bygga förstärkare varigenom långa avstånd kunde överbryggas. På 20-talet kom de första bärfrekvenssystemen hos L M Ericsson, d. v. s. system för överföring av flera samtal på samma trådpar. Utvecklingen har sedan fortgått mot allt större kanaler. Sedan ca 10 år införs också här transistorn i stigande utsträckning.

Det svenska interurbana nätet är nu uppbyggt med koaxialkablar i vilka man hittills överfört 960 kanaler per tubpar. En ombyggnad försiggår nu med avsikt att höja kanalantalet till 2 400 och vi ser redan konturerna av en utveckling med upp emot 9 000 kanaler/tubpar. Samtidigt strävar man efter att finna lämpliga system för kortare avstånd, d. v. s. under 50 km.

Ett av de största framstegen under 50-talet var atlantkablarna som medger telefoning med fullgod kvalitet över

Nu har det varit LM-dag på Gröna Lund igen. Vädret fint som vanligt - håll i trä - och vi som träffades på LM-lunchen på Tyrol - riklig och god - ber att få framföra ett varmt tack till fritidskommittén för sedvanligt trevliga arrangemang. LM-orkestern, Blandade kören, direktör Werthéns lättfattliga redovisning för vad som rör sig inom firman och vunna framgångar under året (vi önskar god fortsättning) samt folkdanslagets tju-siga uppvisning under Gunnar Perssons aldrig svikande intresse och ledning, gjorde sitt till att vi trivdes. Därtill introducerade oförbrännelige Erik Nilsson på sitt vis de eleganta och duktiga ungdomarna från LM-teatern, som till schvungfullt ackompanjemang av virtuost spelande Anders Möller tolkade Sylvain- och Rolf-visor.

För övrigt var det fart och fläng ute på Grönan till sena kvällen med LM-inslaget dominerande bland den talrika publiken. Ett nytt bevis på att fritidskommitténs arbete icke är i fåvitsko. För-gäves letade man emellertid efter katri-neholmarna. Var det SM i knott eller matchen KSK-Sleipner som drog mer?

Pensionär

världshaven. Trafiken växer emellertid starkt och man kan förutse att man i slutet av 60-talet får svårt att tillgodose behovet av kablar. Den nya tekniken med telesatelliter kommer därför mycket lägligt. Man räknar med att kunna överföra 600-900 samtal per satellit (vilket motsvarar 10-20 kablar med nuvarande teknik). Systemen med i förhållande till jorden stillastående satelliter i ekvatorialplanet anses ge den bästa lösningen. Det torde dock ta ytterligare ca 4 år innan man har ett så bra satellitsystem att det ger god service under en längre tidrymd. För Sverige kommer satelliterna endast att få indirekt betydelse då vårt trafikunderlag blir för litet för att motivera egna satelliter.

För ett par år sedan gjordes i Amerika en ny upptäckt, nämligen det koherenta ljuset och apparater för alstring av sådant ljus, »lasers», konstruerades. Det är möjligt att man här ser begynnelsen av en helt ny typ av utrustning för långdistansförbindelser. Den skulle medge ett mycket stort antal förbindelser. Stora tekniska svårigheter finns emellertid för ett realiserande av ett sådant system. För Sveriges del är det oviss

VI TACKAR

... för födelsedagshyllningar

- Helge Amberg, HF/Cjaa*
- K E Blomgren, FÖB*
- Frans Cunelius, HF/YfKc*
- John Ericsson, tidigare SÖC*
- Göran Flyborg, HF/B*
- Ragnar Gustafsson, VyC*
- Lars Hagberg, Zm*
- Johan Hammerman, HF/Vplx*
- Rune Häggö, HF/Df*
- Tore Jonsson, HF/Vt 07*
- Sven Lundqvist, Vbt*
- Gunnar Nilsson, KA/Vp*
- John Ohlson, Kh*
- Iris Persson, HF/Ums*
- Klas Georg Pettersson, Zm*
- Ragnar Ström, HF/Vbt*
- Werner Sundell, HF/Ck*
- Sten Wettergren, HF/Dpum*

... för annan vänlighet

- Lena och Gunnar Lövgren, G/Xvr*
- Emil Nilsson, G/Xvx*
- John Törnqvist, GVkm*

... för vänligt deltagande

- vid min makes, Axel Georg Andersson, HF/Vt 25, bortgång*
- Ingrid Andersson*

när lasers kan bli aktuella då de fordrar ett mycket stort trafikunderlag.

Det kan tyckas att den utveckling som ligger framför oss icke är av så genomgripande natur. Telefonerandet kommer icke att ändras så mycket ur användarnas synpunkt. Våra dagliga telefonstunder i arbetet eller med våra vänner kommer att bli ungefär som förut. Telefonen kommer emellertid att bli mera universellt användbar. Det hela tiden stegrade behovet av telefonförbindelser i hela världen - främst U-länderna men också flertalet industriländer har långt till USA:s och Sveriges telefonutbredning och användning - gör att behovet av nya lösningar och förbättringar är enormt. Detta gäller såväl telefonsystemens uppbyggnad i stort som konstruktionen av apparaturen. Samtidigt sker hela tiden en anpassning till konsumenten-brukaren-människan. Man kan med en viss tillförsikt spå om allmänna utvecklingslinjer då dessa till stor del beror på höjningen av standarden i världen. Detaljutvecklingen kommer emellertid alltid att bero på enskilda människors ansträngningar och uppfinningsrikedom.

FRÅN FÖRETAGS NÄMNDERNA

Den 24 september 1963 hölls företagsnämndens sextionde ordinarie sammanträde. Det första sammanträdet hölls den 29 oktober 1948. I och med september-sammanträdet avslutades nämndens femtonde verksamhetsår. Innan företagsnämnden bildades arbetade en kommitté för intern information på HF. Denna kommitté började sin verksamhet den 14 mars 1946 och höll sammanlagt 13 sammanträden, det sista den 13 maj 1948.

Till ny vice ordförande efter hr Yngve Lind, som lämnat företaget, valdes hr Henning Augustsson.

Dagslägget

Dir. Patricks anförde att den allmänna konjunkturbilden för närvarande företer en gynnsam bild både i den västliga världen och i Sverige. Kostnadsutvecklingen i Sverige är dock oroande och det stigande kostnadsläget gör det allt svårare att möta den internationella konkurrensen.

Beträffande moderbolaget nämndes att beställningsingången till H-området (telefonområdet), som i slutet av år 1962 och i början av år 1963 visade vissa tecken på avmattning, nu synes ha stabiliserats. Den ackumulerade ordergången fram till och med augusti är lägre än för motsvarande period föregående år men något högre än vad som budgeterats. Ökningen hänför sig i huvudsak till den svenska marknaden.

Bland större beställningar sedan föregående nämnds-sammanträde kan nämnas att Televerket har beordrat utökningar av befintliga 500-väljarstationer med sammanlagt ca 25 000 nr. Televerket har även beställt en ny 500-väljarstation för Fittja samt 3 000 tremyntsapparater, 500 Ericovoxer samt 150 000 telefonapparater av den gamla svarta modellen, vilket är Televerkets hittills största engångsbeställning. Från utlandet märks beställningar på koordinatväljarutrustning från bl. a. Finland, Danmark, Nederländerna och Argentina. Från Danmark har även inkommit beställningar på kodväljarutrustning.

H-områdets fakturering fram till och med slutet av augusti månad var något lägre än vad som budgeterats. Efterslä-

pet är i stort sett fördelat på samtliga sakavdelningar. Man är dock förhoppningsfull beträffande utsikterna att nå upp till den budgeterade faktureringen innan årets slut. Vissa åtgärder har vidtagits för att förhindra en alltför stor faktureringsanhopning under november och december månader.

Antalet anställda arbetare inom moderbolaget, förutom Kabelverket i Älvsjö, uppgick den 31 augusti till 9 193 eller ungefär 0,3 procent mindre än vid slutet av år 1962. Antalet tjänstemän var 5 163, vilket innebär en ökning med ca 4,2 procent sedan slutet av år 1962. Personalavgången på verkstadssidan är normalt något större under sommarmånaderna.

Förslagsverksamheten

Dir. Patricks meddelade att vid kon-torets förslagskommittés senaste sammanträde behandlades nio förslag. Av dessa belönades ett med 600 kronor, två förslag bordlades för ytterligare utredning medan sex förslag inte kunde bli föremål för belöning.

Övering. Mohlin, omtalade att vid verkstadens förslagskommittés senaste sammanträde behandlades tre nya och ett tidigare bordlagt förslag. Två av förslagen belönades med sammanlagt 250 kronor medan två förslag inte kunde bli föremål för belöning.

Investering i teknisk forskning

Ing. Sundell anförde inledningsvis att även om gränsen är ganska svävande torde det vara så att staten, dvs. den offentliga sektorn, i dag genom våra högskolor och universitet svarar för den rena grundforskningen. Den tillämpade forskningen, definierad som det arbete som leder till nya konstruktioner och som ofta är patentbara, ligger som regel på den privata sektorn i vårt samhälle och numera i allt högre grad med vår

alltmer komplicerade teknik på den svenska industrin. Vissa statliga förvaltningar (Vattenfall, Televerket etc.) bedriver dock en ganska omfattande verksamhet även beträffande den tillämpade forskningen.

En jämförelse med övriga länder i Västeuropa, Kanada, USA, etc., alltså den i industriellt avseende utvecklade världen med fria handelsförbindelser, ger till resultat att samma grundföret-sättning råder för den tillämpade forskningen. Konkurrensen, om man bortser från tillfälliga tullmurar (EEC) och stor-internationella ekonomiska krafter, är fri och en ständig tävlan att konstruera optimala produkter till lägsta pris pågår. Härav följer att ett företag för att behålla sin del av marknaden, alltid måste kalkylera med de utgifter som rör investering i teknisk forskning. Storleken härav kan dock variera från bransch till bransch och beroende på grundforskningens resultat från tid till tid.

Skall man, sedan nödvändigheten av investering i teknisk forskning väl får anses vara motiverad, försöka klargöra vari dessa investeringar består, torde man kunna uppdelna dessa i tre huvudgrupper; Investering i tekniskt kunnande, investering i tekniska apparater (instrument) och investering genom inköp av licens på tillverkningsrätt. Fördelningen mellan dessa tre huvudgrupper kan variera från bransch till bransch, men tendensen torde vara att det är investeringar i tekniskt kunnande (personal) som kräver en stigande del av de till teknisk forskning anslagna investeringarna. I anslutning härtill nämnde ing. Sundell att medan automationen i själva tillverkningsprocesserna friställer mänsklig arbetskraft, kräver utvecklingen på konstruktionssidan en större insats av densamma, för att utvecklingen skall föras framåt, och han ansåg att detta ger en förklaring till att den tekniska tjänstemannakadern stiger och måste stiga ytterligare i takt med den tekniska utvecklingen.

Mot bakgrunden av detta frågade ing. Sundell hur den tekniska forskningen vid LME organiseras och planeras samt vilka resurser koncernen satsar och är beredd att satsa på den tekniska forsk-

ningen och hur man från företagsledningens sida bedömer chanserna att följa och helst leda utvecklingen inom företags område.

Dir. Lundvall anförde i sitt svar att det stämmer att grundforskning i stort sett inte förekommer vid LME. Orsaken till detta är att industrin har svårigheter att finansiera en sådan verksamhet, då investeringar i grundforskning är mycket osäkra.

Den tekniska forskningen kan, förutom grundforskning, sägas omfatta dels utvecklingsarbete eller det tekniska arbete som är inriktat på att få fram nya produkter och dels tekniskt applikationsarbete, vilket innebär ändringar i den aktuella tekniken med hänsyn till t. ex. kundernas önskemål. Det är svårt att dra exakta gränser mellan dessa två typer av tillämpad forskning. Det första området kan exemplifieras t. ex. med utvecklingen av nya telefonapparater.

Utvecklingsarbetet inom LME bedrivs framför allt inom moderbolaget, där sakavdelningarna ansvarar för den direkta utvecklingen av de produkter som ligger inom deras respektive områden. Vid sidan om sakavdelningarna finns en speciell utvecklingsavdelning, som svarar för att vi följer och prövar längre fram i tiden liggande teknik. När utvecklingsavdelningen har fått sina projekt, så att dessa närmar sig en säljbar teknik, överflyttas det fortsatta arbetet och då även i de flesta fall vissa experter till sakavdelningarna. Som ett exempel på detta nämnde dir. Lundvall överflyttningen av arbetet med elektroniska utrustningar till telefonstationsavdelningarna.

Innan ett utvecklingsprojekt startas har man gjort noggranna kalkyler, som ligger till grund för en bedömning av projektets lönsamhet och lönsamhetskalkylen ligger till grund för beslut om projektet skall tas upp eller inte.

Kostnaderna för utveckling och forskning vid telefonfabrikerna har mer än fördubblats från 1958 till 1962 och dessa kostnader svarar för en procentuellt sett allt större andel av faktureringsvärdet. Förutom de rena utvecklingskostnaderna tillkommer kostnaderna för utbildning av egna tjänstemän.

En uppfattning om utvecklingsarbetet inom företaget kan man också få genom att studera »ingenjörstätteten» inom företaget. År 1950 fanns inom moderbolaget 850 ingenjörer anställda. Totala antalet anställda tjänstemän var 2 330 och totala antalet anställda 7 180. Jämfört med antalet tjänstemän utgjorde antalet ingenjörer ca 37,5 procent. Nu finns 2 250 ingenjörer inom moderbolaget. Antalet tjänstemän uppgår till 5 230 och totalantalet anställda till 15 500, vilket innebär att ca 43 procent av antalet tjänstemän utgörs av ingenjörer.

Som jämförelse nämndes att SAF för sina medlemmar inom den industriella sektorn räknat fram att i början av 1952 fanns ungefär 15 ingenjörer på 100 tjänstemän totalt och för 1962 var siffran ungefär 17 ing. på 100 tjänstemän.

Bland större utvecklingsprojekt under senare tid kan nämnas utvecklingen av nya typer av koordinatväljarstationer, kodväljaren, elektroniska växlar, nya system på transmissionsavdelningen, telefonapparater, abonnentväxlar samt radarutrustningar för jakt- och attackplan.

Beträffande inriktningen av det framtida utvecklingsarbetet anförde dir. Lundvall att inom moderbolaget arbetar några kommittéer som har till speciell uppgift att komma fram med uppslag för det framtida utvecklingsarbetet och att dra upp riktlinjer för detta arbete. Det finns även andra kommittéer med ledamöter från olika avdelningar, som liksom den normala linjeorganisationen bidrar till framtidskridandet och nya idéer. Bland kommittéerna märks framtidskommittén och huvudkommittén för rationalisering av det tekniska arbetet, de olika avdelningarnas standardiseringskommittéer, kommittén för information om tekniska konstruktioner, kommittén för komponentinformation, nivåkommittén, reläkommittén, lab. kommittén.

LME deltar aktivt även i många externa kommittéer, både svenska och internationella. Beträffande dessa kommittéer kan nämnas främst LME:s deltagande i det internationella utbytet av tekniska erfarenheter inom CCITT:s och CCIR:s ram. LME är representerat i ett 30-tal av dessa organisationers studiegrupper och kommittéer. LME har tillsammans med Telestyrelsen organiserat ett flertal kommittéer, av vilka telefonapparatkommittén, elektroniknämnden och trafikmaskinnämnden kan nämnas.

Dir. Lundvall berörde avslutningsvis den tänkbara inriktningen av de olika sakavdelningarnas utvecklingsarbeten under den närmaste femårsperioden. På telefonstationsavdelningarna kan förväntas ett fortsatt utvecklingsarbete på bl. a. kodväljarutrustningens användning inom nya typer av stationer, programstyrda elektroniska system med elektronik i gemensamma organ inom stationerna samt förberedande arbeten för helelektroniska stationer. På avd. Erga kan förutses fortsatt utvecklingsarbete för användande av kodväljarutrustning i abonnentutrustningar, möjligen programstyrda växlar och eventuellt helelektroniska växlar. För transmissionsavdelningarna kan förutses att de sista elektronrören i utrustningarna försvinner, att nya kabeltyper kommer till användning, att nedgrävda förstärkare kommer i bruk samt att frekvensområdet för koaxialutrustningen breddas. För avdelningen för militärelektronik kan förut-

ses utvecklingsarbete för mera avancerade radarutrustningar.

Det finns tecken som tyder på att man på ändå längre sikt får mera integrerade system och att detta kommer att leda till nya nyper av apparater, stationer och transmissionsutrustningar.

I den efterföljande diskussionen framhöll dir. Lundvall bl. a. att på grund av den allt mer komplicerade tekniken och dess snabba utveckling går tendensen i utvecklingsarbetet mot allt mera kostnadskrävande utvecklingsprojekt och allt kortare livslängd för de färdiga utrustningarna, vilket ställer allt större krav på de enskilda företagens resurser för forsknings- och utvecklingsarbeten. I diskussionen underströks även svårigheterna att få tag på kvalificerad personal för aktuella utvecklingsarbeten.

Dir. Lindberg meddelade att han i och med detta sammanträde lämnade arbetet i företagsnämnden. Han uttalade sitt tack för det goda samarbete som hade rått och önskade nämnden lycka till i framtiden. Han meddelade även att företagsledningen utsett direktör Patricks till ny ordförande i företagsnämnden.

Hr Fasth anförde att direktör Lindberg suttit som ordförande i nämnden allt sedan dess tillkomst 1948 och underströk att direktör Lindbergs positiva inställning till företagsnämndsarbetet varit av stor betydelse för företagsnämndens utveckling. Hr Fasth framförde personalorganisationernas tack till direktör Lindberg för hans insatser i företagsnämnden och överlämnade en vas.

HF den 24/9 1963

Sedan disponent John Ericsson efter uppnädd pensionsålder lämnat befattningen som chef för Söderhamnsfabriken är disponent Uno Erling företagsnämndens ordförande.

Disponent Erling nämnde i sin lokala dagslägesöversikt beträffande nybygget att under september och oktober skulle ekonomiavdelningen kunna flytta in i de nya lokalerna mitt emot matsalen. Nya monteringshallen, de nya lokalerna för ytbehandlingen samt lokalerna för ädelgastillverkningen i aluminiumbyggnaden skulle också kunna tas i bruk. Förrådslokalerna i nybyggnadens bottenplan började användas redan vid semestertiden.

Onsdagen den 28 augusti firades taklagsfest för utbyggnaden vid Delsbofabriken. I slutet av året skall de nya lokalerna i utbyggnaden börja kunna tas i bruk.

SÖ den 2/9 1963

HF/Z

Övering. Ledin meddelade att orderingen från Televerket alltså är god. Sedan föregående nämndsammanträde har Televerket beställt bl. a. 500-väljarutrustning motsvarande 30 500 linjer. Beställningarna avser dels en ny station (Fittja 8 000 linjer) dels utökningar av redan befintliga stationer i olika delar av landet. Televerket har vidare beställt utökningar av koordinatväljarstationer med tillsammans 6 300 linjer.

Antalet anställda montörer uppgick till 292 i mitten av september, vilket innebär en ökning med 27 sedan föregående sammanträde. Av montörerna fanns 160 i Stockholm, 53 i Göteborg, 19 i övriga delar av Sverige samt 23 i utlandet medan 37 var frånvarande. I utlandet fanns i slutet av september sammanlagt 100 ingenjörer, arbetsledare och montörer.

Avdelning Z bedrev vid sammanträdestillfället montage vid 42 större arbetsplatser i Sverige varav i Stockholmsområdet 20, i Göteborgsområdet 5 och i övriga delar av Sverige 17. Totalt var utrustning motsvarande ca 40 000 linjer under montage. Under juni-september har sammanlagt 8 000 linjer i anläggningar med 500-väljarutrustning satts i drift. Av anläggningar med koordinatväljarutrustning märks idriftsättningen av Kristianstads förmedlingsstation.

I den diskussion som följde i anslutning till övering. Ledins dagslägesöversikt tog hr Malmgren upp frågan om personalomsättning på montagen. Han ansåg att omsättningen var mycket stor. Ing. K G Hansson svarade att man följer frågan med uppmärksamhet och det anses att en viss förbättring har kunnat konstateras den senaste tiden.

Ing. Garhult anförde att den personal som anställs mestadels erhålles genom arbetsförmedlingen och att det är svårt att sovra. Det är som regel först efter en tid som den nyanställda eller arbetsledningen kan bedöma om vederbörande passar för arbetet eller inte. Ing. Garhult instämde dock i ing. Hanssons åsikt att en viss förbättring i personalomsättningen kunnat förväntas under den senaste tiden.

Vid sammanträdet diskuterades vidare bl. a. distributionen av skruvar och smådetaljer till montagen. De förslag till förbättringar som framfördes skulle närmare utredas.

HF/Zm den 26/9 1963

RMI

Under våren och sommaren har RMI haft en kvalitetskampanj och som ett led i denna har man inom ramen för förslagsverksamheten efterlyst kvalitetsbefrämjande förslag. Denna förslagspropaganda hade hittills inte givit något märkbart resultat.

Dir. Drougge svarade på hr Ludvigssons fråga att kvaliteten på detaljer och mätare som ett resultat av sommarens kvalitetspropaganda tycks vara i stigande, och man hoppades att de förbättringar man kunnat märka skulle bli bestående.

Ing. Nils Ericsson hade nyligen genomfört en försäljningsresa till de tre nordafrikanska staterna Nigeria, Sudan och Tunisien. Både i Nigeria och Sudan har RMI tidigare sålt mätare medan det i Tunisien gällde att sondera en helt ny marknad. Han framhöll nu i ett anförande bl. a. att det finns en stor marknad för elmätare i de afrikanska utvecklingsländerna och att representanterna för uppköparna i de tre länder har besökt var mycket positiva beträffande konstruktionen, verkstadsutförandet och tekniska prestanda hos RMI:s mätare. Uppköparna är dock mycket kvalitetsmedvetna och elverken har modern utrustning och västerländskt utbildad personal för granskning av specifikationer och provning av mätare. Det förefaller som om man i dessa länder ställer större krav på mätarna än i en del mer industrialiserade länder. RMI har stora chanser att göra sig gällande på dessa marknader, om man kan erbjuda god kvalitet och god teknisk standard till konkurrenskraftiga priser.

Dagsläget

Ing. Aggestam anförde att RMI för närvarande har en god orderstock. Tidigare hade man som regel en större orderstock men då beställde elverken även mätare som skulle läggas i lager. Nu har emellertid utvecklingen svängt och för närvarande får tillverkaren ligga med lagren. Elverken köper endast in allt efter behov och med stora krav på snabba leveranser.

Beträffande elstängseltillverkningen nämnde ing. Aggestam att försäljningen hittills i stort sett överensstämmer med budget. Även detaljleveranserna och förekommande servicearbeten har gått bra.

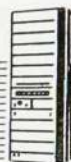
Ing. Ullén nämnde beträffande det aktuella läget på verkstadsidan att man på primärsidan hållit gott och väl budgeterad utleveranstakt, medan man har ett visst eftersläp på sekundärsidan, både vad

gäller trefas- och enfasmätare. Det senare är medvetet medan eftersläpet på trefas-mätarsidan kan klaras med en intensifierad arbetsinsats. Om inget oförutsett inträffar bör man alltså klara de budgeterade utleveranserna.

Det nämndes vidare att man inom en snar framtid räknar med att kunna utrusta mätare med plåtbotten med ström-system av en ny konstruktion, som bl. a. ger högre stötspänningshållfasthet.

RMI den 19/9 1963

T/TV

Övering. Engström anförde att beställningsingenjören till T under den gångna sommaren varit relativt god och eftersläpet jämfört med budget har knapats in. Bland större beställningar sedan föregående nämndsammanträde märks sådana från svenska televerket på programdistributionsutrustning för rundradio och på transistoriserade telefonöverdrag. Kungl. Vattenfallstyrelsen har beställt utrustning för kraftledningstelefon i nytt byggsätt för leverans under år 1965. På utlandsmarknaderna kan noteras att Danmark har beställt videoförstärkarutrustning och att Colombia har beordrat utökningar av radiobärfrekvensnätet. T:s fakturering nådde i början av september över den budgeterade nivån i och med att man hade kompletterat levererade enheter av 12 MHz-utrustning till svenska televerket. Orderbeläggningen på konstruktionssidan är god. Där är man sysselsatt med utveckling av bl. a. bildmultiplexutrustning, dataöverföringssystem och koaxialsystemen.

Antalet anställda tjänstemän på T har från årsskiftet minskat med 7 till 416 den 31 augusti 1963 beroende på avveckling av verksamheten i Darmstadt.

Ing. Jonson anförde att T gjorde betydande inläggningar till TV under semestern. Därmed har orderbeståndet ökat avsevärt trots att TV:s utleveranskapacitet ökat kraftigt under året genom bl. a. tillkomsten och utbyggnaden av Norrköpingsverkstaden. I slutet av augusti i år hade TV utlevererat lika mycket som under hela år 1962. Bl. a. har tillverkningen av ROA-plattor ökat kraftigt och utleveranserna av dessa till Y har hittills i år varit ca tre gånger så stor som under motsvarande period 1962. Det torde bli betydligt svårare att hålla den nuvarande ökningsstakten under senare delen av 1963, ty TV har haft ett relativt gynnsamt sortiment att köra under första delen av året. Under se-

nare delen kommer den högfrekventa utrustningen och M50-utrustningen att öka och genom att dessa är jämförelsevis arbetskrävande får man troligen svårt att hålla budgeten penningmässigt.

Antalet anställda arbetare vid TV uppgick den 25 september till 464 i Stockholm och 202 i Norrköping och antalet tjänstemän till 161 resp. 11.

Förslagsverksamheten

Ing. Jonson rapporterade att sedan föregående nämndsammanträde hade ett förslag lämnats in. Detta avsåg förlängningshylla med proppmöjligheter. Förslagsställaren Lennart Gustafsson erhöll 100 kronor i belöning. Hittills i år har 11 förslag lämnats in. Av dessa har 4 belönats med sammanlagt 425 kronor.

T/TV den 25/9 1963

KA

Disp. Olsson anförde i sin lokala dagslägesöversikt beträffande läget på koordinatväljarsidan att en viss neddragning skett av produktionen men att balans nu råder mellan inläggning och produktion.

På telefonisidan har man betat av delar av det tidigare eftersläpet.

Beträffande sysselsättningen på telefonisidan under nästa år nämnde disp. Olsson att inläggningen av order under första tertiet 1964 budgeterades bli ungefär lika stor som under tredje tertiet 1963. En minskning av inläggningen med ungefär 15 procent budgeterades dock för andra tertiet 1964. På grund av det eftersläp som KA fortfarande har, kommer man dock att kunna hålla i stort sett oförändrad produktionstakt även på telefonisidan.

Förslagsverksamheten

Disp. Olsson rapporterade att sedan föregående nämndsammanträde hade förslagskommittén hållit två sammanträden, varvid fem nya och två tidigare bordlagda förslag behandlades. Tre av de nya förslagen belönades med sammanlagt 1 440 kronor. Av de tidigare bordlagda förslagen slutbelönades ett med 1 500 kronor. Samma förslag hade tidigare förhandsbelönats med 400 kronor. Den sammanlagda belöningen på 1 900 kronor är den hittills största som utgått vid Karlskronafabriken. Ett förslag bordlades för ytterligare utredning medan två förslag inte kunde bli föremål för belöning.

54079 P-O Andersson: Förslag till ny fil- och gradningsfixtur för detalj 436974, ankare till RAM. Belöning 1 100 kronor.

54011 Thure Johnsson: Förslag till nytt gradningsförfarande av C-bussning 410765 till fingerskivan genom införande av ny fräsmetod samt ett nytt gradnings-

verktyg att användas i K-B-svarv. Belöning 200 kronor.

41048 Sven O Olsson: 3 st. olika förslag till förbättrade lyft- och upphängningsanordningar vid sköljningsarbeten. Belöning 140 kronor.

07027 R Alexandersson: Förslag till verktyg för påtryckning av bricka och plint till RCE 79 och 80. Förslaget har tidigare förhandsbelönats med 400 kronor. Slutbelönades med ytterligare 1 500 kronor.

Kassationsdriven 1963

Förman Löwegren anförde att kassationen uppgick till 2 793 900 kronor under år 1962. Kassationen var större under de fem första månaderna 1963 än för motsvarande period 1962. Om den tendensen fortsätter torde de totala kassationskostnaderna vid Karlskronafabriken för år 1963 komma att överstiga 2,8 mkr, vilket skulle betyda att cirka 120 man arbetar direkt för skrothögen.

För att sänka kassationskostnaderna och för att förhindra att kvaliteten på produkterna sänks har en kassationsminskningsdrive startats. Mottot är »Bättre produkter till lägre kostnad». Bland de åtgärder som ingår i driven kan noteras de redan genomförda informerande genomgångarna med arbetsledare och andra. Kassationssammanträden, där aktuella kassationsfrågor skall diskuteras, kommer att hållas var fjortonde dag. Inom ramen för kassationsdriven skall man dessutom göra en intensiv uppföljning av de s. k. gula korten (räddningsarbetena på verkstadssidan). Propaganda skall vidare följa i olika former, bl. a. med hjälp av affischer, skyltar och flygblad. Därutöver kommer att inspelas två filmer som senare skall visas för alla anställda.

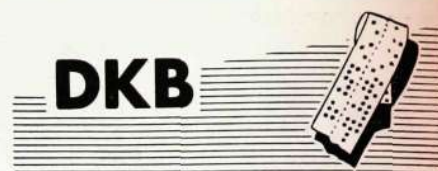
Disp. Olsson bad att verkstadsklubben skulle utse två representanter på varje avdelning, med vilka frågor som speciellt berörde respektive avdelning kunde diskuteras. Han nämnde vidare att man hoppas på ett minst lika gott resultat av denna drive som man fick efter 1957 års kassationsdrive, då kassationen sjönk till hälften under 1958 och 1959.

Inflyttning i Vedeby

Inflyttningen till den nya lacktrådsfabriken i Vedeby skulle komma i gång i slutet av oktober. I första hand flyttas ugnarna och dragmaskinerna över. Lindningsavdelningen däremot flyttas ej över under innevarande år. Den nya lacktrådsfabriken får fullt utbyggd en produktionskapacitet på max. 1 000 ton per år, vilket är mer än concernens nuvarande totala behov av lacktråd.

Vid sammanträdet diskuterades dessutom bl. a. omplaceringar inom Karlskronafabriken sedan delar av tillverkningen flyttats till Ronneby.

KA den 17/9 1963

Hr Ödman berörde inledningsvis ett par för DKB intressanta sammanslagningar inom datamaskinindustrin. Det engelska företaget EMI övertogs för ca ett år sedan av ICT. Koncentrationen inom den engelska datamaskinproduktionen har fortsatt med att ICT helt nyligen övertog även Ferranti datamaskinavdelning, som sysselsätter närmare 2 000 anställda. Denna utveckling betraktar DKB med stor tillfredsställelse, inte minst med tanke på att samtliga hålkorts- och datamaskintyper på DKB:s försäljningsprogram nu är koncentrerade på en hand. Ferranti fortsätter sin övriga tillverkning, som omfattar bl. a. datamaskiner för militära ändamål samt utrustningar för processregleringar av olika slag.

ICT:s försäljning har utvecklats mycket positivt. Företaget har sålt omkring 200 datamaskinanläggningar av den s. k. andra generationen, vilken omfattar sådana maskintyper som ICT 1300 och ICT 1301. Sedan föregående sammanträde har ytterligare två sådana anläggningar sålts i Sverige. Skandinaviska Banken har beställt ytterligare en anläggning av typ ICT 1301 till sitt stockholmskontor och Skånska Brand har beordrat en anläggning av typ ICT 1300.

Under sommaren träffades avtal om att DKB från Remington Rand AB-Univac övertar försäljning och service av den hålkortsläsande datamaskinen Univac 1004, som i fortsättningen kommer att säljas under namnet ICT 1004. ICT har redan tidigare försäljningsrätten på denna datamaskin i Storbritannien och samväldet. Remington Rand fortsätter dock att sälja de större typerna av Univac:s datamaskiner här i Sverige. Samtidigt som DKB övertog försäljning och service av ICT 1004 övertogs även vissa hos Remington Rand inläggande order på denna maskin.

DKB har vidare fått order på ett antal hålkortsanläggningar, bl. a. några med kalkylatorer.

Hr Ödman anförde vidare att ett i en svensk tidning felaktigt återgivet referat från en engelsk underhusdebatt gav upphov till ett rykte att ICT skulle lägga ned sin tillverkning av hålkortsmaskiner. DKB har fått en dementi införd. I denna sägs huvudsakligen att ICT som ett led i sitt rationaliseringsarbete kommer att upphöra med tillverkningen av vissa mekaniska hålkortsmaskiner vid fabriken i Dartford. Istället skall tillverkningen av moderna typer av tabulatorer koncentreras till de stora fabriken i Letchworth och Croydon.

DKB den 22/8 1963